

Sbírka soudních rozhodnutí

POSUDEK 1/17 SOUDNÍHO DVORA (pléna)
30. dubna 2019

„Posudek vydaný na základě čl. 218 odst. 11 SFEU – Komplexní hospodářská a obchodní dohoda mezi Kanadou na jedné straně a Evropskou unií a jejími členskými státy na straně druhé (CETA) – Řešení sporů mezi investorem a státem (ŘSIS) – Zřízení tribunálu a odvolacího tribunálu – Slučitelnost s primárním právem Unie – Požadavek na dodržování autonomie právního řádu Unie – Úroveň ochrany veřejných zájmů stanovená unijními orgány v souladu s ústavním rámcem Unie – Rovné zacházení s kanadskými a unijními investory – Listina základních práv Evropské unie – Článek 20 – Přístup k těmto tribunálům a jejich nezávislost – Článek 47 Listiny – Finanční dostupnost – Závazek k jejímu zaručení fyzickým osobám a malým a středním podnikům – Vnější a vnitřní aspekt požadavku nezávislosti – Jmenování, odměňování a pravidla etiky členů – Úloha Smíšeného výboru CETA – Závazný výklad dohody CETA stanovovaný tímto výborem“

Obsah

I. Žádost o posudek	4
II. Dohoda CETA	4
A. Podpis dohody CETA a zamýšlené zavedení mechanismu řešení sporů mezi investorem a státem	4
B. Pojmy „investice“ a „investor“	5
C. Oblast působnosti zamýšleného mechanismu ŘSIS	6
D. Použitelné právo	11
E. Procesní pravidla	11
F. Členové zamýšleného Tribunálu a Odvolacího tribunálu	15
G. Smíšený výbor a Výbor pro služby a investice	17
H. Neexistence přímého účinku dohody CETA v právních rádech stran	18
I. Společný nástroj k výkladu a prohlášení č. 36	18
III. Shrnutí otázek vznesených Belgickým královstvím	20
A. Otázky týkající se slučitelnosti zamýšleného mechanismu ŘSIS s autonomií právního řádu Unie .	20
B. Otázky týkající se slučitelnosti zamýšleného mechanismu ŘSIS s obecnou zásadou rovného zacházení a s požadavkem efektivity	21

C. Otázky týkající se slučitelnosti zamýšleného mechanismu ŘSIS s právem na přístup k nezávislému soudu	22
IV. Shrnutí vyjádření předložených Soudnímu dvoru	23
A. Ke slučitelnosti zamýšleného mechanismu ŘSIS s autonomií právního řádu Unie	23
B. Ke slučitelnosti zamýšleného mechanismu ŘSIS s obecnou zásadou rovného zacházení a s požadavkem efektivity	24
C. Ke slučitelnosti zamýšleného mechanismu ŘSIS s právem na přístup k nezávislému soudu	25
V. Zaujetí stanoviska Soudního dvora	27
A. Ke slučitelnosti zamýšleného mechanismu ŘSIS s autonomií právního řádu Unie	27
1. Zásady	27
2. K neexistenci pravomoci k podání výkladu a uplatňování jiných norem unijního práva než ustanovení dohody CETA	29
3. K neexistenci dopadu na fungování orgánů Unie v souladu s jejím ústavním rámcem ...	31
B. Ke slučitelnosti zamýšleného mechanismu ŘSIS s obecnou zásadou rovného zacházení a s požadavkem efektivity	34
1. Zásady	34
2. Ke slučitelnosti se zásadou rovného zacházení	36
3. Ke slučitelnosti s požadavkem efektivity	37
C. Ke slučitelnosti zamýšleného mechanismu ŘSIS s právem na přístup k nezávislému soudu ..	38
1. Zásady	38
2. Ke slučitelnosti s požadavkem dostupnosti	40
3. Ke slučitelnosti s požadavkem nezávislosti	42
VI. Odpověď na žádost o posudek	44

V řízení o posudku 1/17,

jehož předmětem je žádost o posudek na základě čl. 218 odst. 11 SFEU, podaná dne 7. září 2017 Belgickým královstvím,

SOUDNÍ DVŮR (plénium)

ve složení K. Lenaerts, předseda, R. Silva de Lapuerta, místopředsedkyně, J.-C. Bonichot, A. Arabadžev, A. Prechal, M. Vilaras, E. Regan, T. von Danwitz, C. Toader, F. Biltgen, K. Jürimäe a C. Lycourgos, předsedové senátů, A. Rosas, E. Juhász, M. Ilešič (zpravodaj), J. Malenovský, E. Levits, L. Bay Larsen, M. Safjan, D. Šváby, C. G. Fernlund, C. Vajda a S. Rodin, soudci,

generální advokát: Y. Bot,

vedoucí soudní kanceláře: M.-A. Gaudissart, náměstek vedoucího soudní kanceláře,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 26. června 2018,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Belgické království C. Pochet, L. Van den Broeck, M. Jacobs a J.-C. Halleuxem, jako zmocněnci,
- za dánskou vládu J. Nymann-Lindegrenem, jako zmocněncem,
- za německou vládu T. Henzem a S. Eisenberg, jako zmocněnci,
- za estonskou vládu N. Grünberg, jako zmocněnkyní,
- za řeckou vládu G. Karipsiadisem a K. Boskovitsem, jako zmocněnci,
- za španělskou vládu M. A. Sampol Pucurullem a S. Centeno Huerta, jako zmocněnci,
- za francouzskou vládu F. Alabrunem, D. Colasem, D. Segoinem a E. de Moustier, jako zmocněnci,
- za litevskou vládu R. Dzikovičem a D. Kriaučiūnasem, jako zmocněnci,
- za nizozemskou vládu M. Bulterman a M. A. M. de Ree, jako zmocněnkyněmi,
- za rakouskou vládu G. Hessem a J. Schmoll, jako zmocněnci,
- za slovinskou vládu N. Pintar Gosenca, V. Klemenc, J. Groznik, A. Dežman Mušič a M. Jakše, jako zmocněnkyněmi,
- za slovenskou vládu M. Kianičkou, jako zmocněncem,
- za finskou vládu J. Heliskoskim a H. Leppo, jako zmocněnci,
- za švédskou vládu A. Falk, A. Alriksson a P. Smith, jako zmocněnkyněmi,
- za Radu Evropské unie B. Driessenem a S. Boelaert, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi R. Vidal Puigem, A. Buchetem, B. De Meesterem a U. Wölkerem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 29. ledna 2019,

vydává tento

Posudek

I. Žádost o posudek

- 1 Žádost o posudek předložená Soudnímu dvoru Belgickým královstvím zní následovně:

„Je kapitola osm („Investice“) oddíl F („Řešení investičních sporů mezi investorem a státem“) Komplexní hospodářské a obchodní dohody mezi Kanadou na jedné straně a Evropskou unií a jejími členskými státy na straně druhé, podepsané v Bruselu dne 30. října 2016 [(Úř. věst. 2017, L 11, s. 23, dále jen „dohoda CETA“)], slučitelná se Smlouvami, včetně základních práv?“

II. Dohoda CETA

A. Podpis dohody CETA a zamýšlené zavedení mechanismu řešení sporů mezi investorem a státem

- 2 Dohoda CETA (Comprehensive Economic and Trade Agreement) je dohodou o volném obchodu, která vedle ustanovení týkajících se snížení cel a omezení necelních překážek ovlivňujících obchod se zbožím a službami obsahuje zejména pravidla v oblasti investic, veřejných zakázek, hospodářské soutěže, ochrany duševního vlastnictví a udržitelného rozvoje.
- 3 Dohoda CETA dosud nebyla uzavřena ve smyslu čl. 218 odst. 6 SFEU. V bodě 2 odůvodnění rozhodnutí Rady (EU) 2017/37 ze dne 28. října 2016 o podpisu Komplexní hospodářské a obchodní dohody (CETA) mezi Kanadou na jedné straně a Evropskou unií a jejími členskými státy na straně druhé jménem Evropské unie (Úř. věst. 2017, L 11, s. 1) se v tomto ohledu uvádí, že by dohoda CETA měla být podepsána „s výhradou dokončení postupů nezbytných k jejímu pozdějšímu uzavření“, a v jeho článku 1 se stanoví, že podpis dohody CETA jménem Unie „se schvaluje s výhradou jejího uzavření“.
- 4 Celá řada ustanovení dohody CETA je sice prováděna prozatímně na základě rozhodnutí Rady (EU) 2017/38 ze dne 28. října 2016 o prozatímním provádění Komplexní hospodářské a obchodní dohody (CETA) mezi Kanadou na jedné straně a Evropskou unií a jejími členskými státy na straně druhé (Úř. věst. 2017, L 11, s. 1080), to však neplatí pro ustanovení její kapitoly osm oddílu F, kterých se tato žádost o posudek týká. V souvislosti s touto kapitolou osm se totiž v čl. 1 odst. 1 písm. a) rozhodnutí 2017/38 stanoví, že „pouze [ustanovení článků 8.1 až 8.8, článku 8.13, článku 8.15, s výjimkou jeho odstavce 3, a článku 8.16] jsou prozatímně prováděna, a to pouze ve vztahu k přímým zahraničním investicím“.
- 5 Uvedený oddíl F kapitoly osm dohody CETA, který obsahuje články 8.18 až 8.45, směřuje k zavedení mechanismu řešení investičních sporů mezi investorem a státem (dále jen „mechanismus ŘSIS“), rovněž známého pod zkratkou „ISDS“ (Investor-State Dispute Settlement).
- 6 Za tím účelem předvídá dohoda CETA v článku 8.27 zřízení tribunálu (dále jen „Tribunál“ nebo „Tribunál CETA“) po vstupu dohody CETA v platnost a v článku 8.28 zřízení odvolacího tribunálu (dále jen „Odvolací tribunál“ nebo „Odvolací tribunál CETA“).
- 7 Dohoda CETA dále v článku 8.29 tohoto oddílu předvídá pozdější zřízení mnohostranného tribunálu pro investice se souvisejícím odvolacím mechanismem (dále jen „Mnohostranný tribunál pro investice“), jehož vytvořením by mělo dojít k ukončení práce Tribunálu CETA a Odvolacího tribunálu CETA.

- 8 Zde se jedná – jak je uvedeno v prohlášení č. 36 Komise a Rady o ochraně investic a o systému soudů pro investice, které bylo vloženo do zápisu z jednání Rady o podpisu dohody CETA a přiloženo k rozhodnutí 2017/37 (Úř. věst. 2017, L 11, s. 20, dále jen „prohlášení č. 36“) – o zavedení systému soudů pro investice, rovněž známého pod zkratkou „ICS“ (Investment Court System), přičemž Tribunál a Odvolací tribunál CETA mají představovat etapu na cestě k vytvoření ICS.

B. Pojmy „investice“ a „investor“

- 9 V souladu s článkem 8.1 dohody CETA se pojmem „investice“ uvedeným v této dohodě rozumí:

„[...] každý druh aktiv, který je zcela či zčásti ve vlastnictví investora nebo je jím přímo či nepřímo kontrolován a který vykazuje vlastnosti investice, jako je určitá doba trvání a další vlastnosti, jako je závazek kapitálu nebo jiných zdrojů, očekávání výdělků nebo převzetí rizika. Formy investice mohou zahrnovat:

- a) podnik;
 - b) akcie, kapitálové podíly a další formy kapitálové účasti v podniku;
 - c) dluhopisy, dluhové cenné papíry a další dluhové nástroje podniku;
 - d) úvěr poskytnutý podniku;
 - e) jakýkoli jiný druh podílu v podniku;
 - f) úrok [z určitých smluv či zakázek];
 - g) práva duševního vlastnictví;
 - h) jiný movitý majetek, hmotný či nehmotný, či nemovitý majetek a související práva;
 - i) finanční pohledávky nebo nároky na smluvní plnění.“
- 10 Podle tohoto článku 8.1 se rovněž rozumí „zahrnutou investicí, ve vztahu k určité straně, investice:
- a) na území této strany;
 - b) provedená v souladu s právními předpisy platnými v době, kdy se investice provádí;
 - c) zcela nebo zčásti ve vlastnictví investora druhé strany, nebo jím přímo či nepřímo ovládaná a
 - d) existující ke dni vstupu této dohody v platnost, nebo provedená či získaná následně.“
- 11 Pojem „investor“ je v tomtéž článku 8.1 definován následovně:

„strana, fyzická osoba nebo podnik kterékoli strany, kromě pobočky nebo zastoupení, který chce investovat, investuje nebo investoval na území druhé strany;

Pro účely této definice se podnikem strany rozumí:

- a) podnik, který je založen či uspořádán podle právních předpisů dané strany a vykazuje na území této strany podnikatelskou činnost významného rozsahu, nebo

b) podnik, který je založen či uspořádán podle právních předpisů dané strany a je zcela nebo zčásti ve vlastnictví fyzické osoby z této strany nebo podnikem uvedeným v písmeni a), nebo je jimi přímo či nepřímo ovládán;

[...]

fyzickou osobou [se rozumí]:

a) v případě Kanady fyzická osoba, která je občanem Kanady nebo má v Kanadě trvalý pobyt, a

b) v případě strany EU fyzická osoba, která je státním příslušníkem jednoho z členských států [...] [Unie] podle jeho právních předpisů [...]"

C. Oblast působnosti zamýšleného mechanismu ŘSIS

12 Oddíl F kapitoly osm dohody CETA je sice nadepsán „Řešení investičních sporů mezi investorem a státem“, týká se však také sporů mezi kanadským investorem a Uníí.

13 Článek 8.21 dohody CETA v tomto ohledu stanoví, že má-li kanadský investor v úmyslu podat žalobu, přísluší mu doručit Unii „oznámení s žádostí o určení žalované strany“, v němž uvede opatření, v souvislosti s nimiž má v úmyslu podat žalobu. Následně musí Unie tohoto investora informovat, „zda je žalovanou stranou [Unie] nebo členský stát [...]“.

14 Článek 8.18 dohody CETA, nadepsaný „Oblast působnosti“, vymezuje v odstavci 1 spory, které mohou investoři předložit na základě zamýšleného mechanismu ŘSIS, následovně:

„[...] investor strany [může] podat podle tohoto oddílu žalobu k tribunálu zřízenému podle tohoto oddílu na to, že druhá strana porušila povinnost podle:

a) oddílu C [kapitoly osm], pokud jde o rozšíření, provádění, řízení, správu, užívání, požívání a prodej nebo jinou formu zcizení jeho zahrnuté investice, nebo

b) oddílu D [kapitoly osm],

pokud investor prohlašuje, že v důsledku takového údajného porušení povinnosti utrpěl ztrátu nebo škodu.“

15 Zmíněný oddíl C je nadepsán „Nediskriminační zacházení“ a obsahuje články 8.6 až 8.8 dohody CETA, které znějí:

„Článek 8.6

Národní zacházení

[...] Každá strana poskytne investorovi druhé strany a zahrnuté investici zacházení neméně příznivé, než jaké poskytuje v obdobných situacích svým vlastním investorům a jejich investicím v souvislosti se zřízením, nabytím, rozšířením, vedením, provozováním, řízením, udržováním, užíváním, požíváním a prodejem nebo jinou formou zcizení jejich investice na svém území. [...]

Článek 8.7

Zacházení podle doložky nejvyšších výhod

[...] Každá strana poskytne investorovi druhé strany a zahrnuté investici zacházení, které není méně příznivé než zacházení, které poskytuje v obdobných situacích investorům z třetí země a jejich investicím v souvislosti se zřízením, nabytím, rozšířením, vedením, provozováním, řízením, udržováním, užíváním, požíváním a prodejem nebo jinou formou zcizení jejich zahrnuté investice na svém území. [...]

Článek 8.8

Vrcholné vedení a správní rady

Strana nebude vyžadovat, aby podnik této strany, který je rovněž zahrnutou investicí, jmenoval do vrcholného vedení či správní rady fyzické osoby určité státní příslušnosti.“

16 Článek 28.3 odst. 2 dohody CETA stanoví, že ustanovení tohoto oddílu C „nelze [...] vykládat tak, že by některé straně bránil[a] přijímat nebo vymáhat opatření [...] nutná pro ochranu veřejné bezpečnosti[,] [...] veřejných mravů[,] [...] pro udržení veřejného pořádku[,] [...] pro ochranu života nebo zdraví lidí, zvířat a rostlin [...]“, „a to s výhradou požadavku, aby tato opatření nebyla použita způsobem, který by představoval prostředek svévolné nebo neoprávněné diskriminace mezi stranami v podobných převládajících podmínkách, nebo skryté omezení obchodu se službami“.

17 Oddíl D dohody CETA, nadepsaný „Ochrana investic“, obsahuje články 8.9 až 8.14, které znějí:

„Článek 8.9

Investice a regulační opatření

1. Pro účely této kapitoly strany opětovně potvrzují své právo na regulaci na svých územích při dosahování legitimních cílů politiky, jako je například ochrana veřejného zdraví, bezpečnost, životní prostředí nebo veřejná mravnost, sociální ochrana a ochrana spotřebitele a podpora a ochrana kulturní rozmanitosti.

2. Pro upřesnění je třeba uvést, že samotná skutečnost, že strana provádí regulaci, a to i prostřednictvím změny svých právních předpisů, způsobem, který negativně ovlivňuje investice, nebo zasahuje do očekávání investora, i pokud se týče jeho očekávání zisku, nepředstavuje porušení povinnosti podle tohoto oddílu.

[...]

4. Pro upřesnění je třeba uvést, že žádné ustanovení tohoto oddílu nelze vykládat tak, že brání straně ukončit poskytování subvence nebo požadovat její navrácení [...] nebo že této straně ukládá povinnost poskytnout za to investorovi náhradu.

Článek 8.10

Zacházení s investory a se zahrnutými investicemi

1. Každá strana poskytne na svém území zahrnutým investicím druhé strany a investorům ve vztahu k jejich zahrnutým investicím spravedlivé a rovné zacházení a zajistí jejich plnou ochranu a bezpečnost v souladu s odstavci 2 až 7.

2. Strana porušila povinnost spravedlivého a rovného zacházení podle odstavce 1, jestliže opatření nebo soubor opatření představuje:

a) odepření spravedlnosti v trestněprávním, občanskoprávním či správním řízení;

- b) podstatné porušení zásad spravedlivého řízení, včetně podstatného porušení transparentnosti, v soudním a správním řízení;
- c) zjevně svévolné jednání;
- d) cílenou diskriminaci ze zjevně protiprávních důvodů, jako je pohlaví, rasa nebo náboženské vyznání;
- e) nekorektní zacházení s investory, včetně nátlaku, výhrůžek a pronásledování nebo
- f) porušení jakýchkoli jiných prvků povinnosti spravedlivého a rovného zacházení schválené stranami podle odstavce 3 tohoto článku.

3. Strany pravidelně nebo na žádost jedné ze stran přezkoumávají obsah povinnosti poskytovat spravedlivé a rovné zacházení. Výbor pro služby a investice [...] může v tomto smyslu vypracovávat doporučení a předkládat je Smíšenému výboru CETA k rozhodnutí.

4. Při uplatňování výše uvedené povinnosti poskytovat spravedlivé a rovné zacházení může tribunál zohlednit, zda strana s cílem přimět investora k provedení zahrnuté investice vydala vůči investorovi zvláštní prohlášení, které vyvolalo oprávněné očekávání [...]

5. Pro upřesnění je třeba uvést, že výraz ‚plná ochrana a bezpečnost‘ odkazuje na závazky strany v souvislosti s fyzickou bezpečností investorů a zahrnutých investic.

6. Pro upřesnění je třeba uvést, že porušení jiného ustanovení této dohody nebo jiné mezinárodní dohody nepředstavuje porušení tohoto článku.

7. Pro upřesnění je třeba uvést, že skutečnost, že opatření porušuje domácí právní předpisy, sama o sobě nezakládá porušení tohoto článku. Za účelem stanovení, zda opatření porušuje tento článek, musí tribunál zvážit, zda strana jednala v rozporu s povinnostmi uvedenými v odstavci 1.

Článek 8.11

Náhrada škod

[...] [K]aždá strana [poskytne] investorům druhé strany, jejichž zahrnuté investice utrpí ztráty v důsledku ozbrojeného konfliktu, občanských nepokojů, stavu nouze nebo přírodní katastrofy na jejím území, zacházení, které není méně příznivé než zacházení, jaké poskytne svým vlastním investorům [...]

Článek 8.12

Vyvlastnění

1. Strana nesmí přímo znárodnit nebo vyvlastnit zahrnutou investici ani tak učinit nepřímo prostřednictvím opatření majících podobný účinek jako znárodnění nebo vyvlastnění (dále jen ‚vyvlastnění‘), s výjimkou případů, kdy se jedná o vyvlastnění:

- a) ve veřejném zájmu;
- b) v rámci spravedlivého řízení;
- c) nediskriminačním způsobem a
- d) po zaplacení rychlé, odpovídající a účinné náhrady.

Pro upřesnění je třeba uvést, že se tento odstavec vykládá v souladu s přílohou 8-A.

[...]

Článek 8.13

Převody

1. Každá strana povolí, aby se veškeré převody v souvislosti se zahrnutou investicí mohly provádět bez omezení a bezodkladně ve volně směnitelné měně a směnným kurzem platným ke dni převodu. Takové převody zahrnují:

- a) příspěvky ke kapitálu, jako jsou základní a dodatečné prostředky k zachování, rozvoji či zvýšení investice;
- b) zisky, dividendy, úroky, kapitálové zisky, licenční poplatky [...], nebo jiné formy výnosů nebo částek plynoucích ze zahrnuté investice;
- c) výnosy z prodeje nebo likvidace celé zahrnuté investice nebo její části;
- d) platby provedené v rámci smlouvy, kterou uzavřel investor, nebo zahrnuté investice, včetně plateb provedených podle úvěrové smlouvy;

[...]

2. Strana nesmí od svých investorů požadovat, aby převáděli příjmy, výnosy, zisky nebo jiné částky, které plynou z investic na území druhé strany nebo které lze takovým investicím přičíst, ani je postíhat, pokud tak neučiní.

3. Nic v tomto článku nelze vykládat tak, že to brání straně spravedlivě a nediskriminačním způsobem, a nikoli způsobem, který by představoval skryté omezování převodů, uplatňovat své právní předpisy týkající se:

- a) úpadku, platební neschopnosti nebo ochrany práv věřitelů;
- b) vydávání cenných papírů a obchodování a podnikání s nimi;
- c) trestných činů;
- d) účetního výkaznictví nebo vedení záznamů o převodech v zájmu pomoci orgánům činným v trestním řízení nebo finančním regulačním orgánům v případě potřeby a
- e) výkon[u] rozsudků ve správním soudním řízení.

Článek 8.14

Subrogace

Pokud strana nebo agentura strany provede platbu na základě odškodnění, záruky nebo pojistné smlouvy, kterou uzavřela v souvislosti s investicí provedenou jedním z jejích investorů na území druhé strany, druhá strana uzná, že tato strana nebo její agentura mají v souvislosti s investicí za všech okolností stejná práva jako investor. [...]"

18 Příloha 8-A dohody CETA, na niž odkazuje čl. 8.12 odst. 1 této dohody, stanoví:

„Strany potvrzují své společné chápání, že:

1. Vyvlastnění může být přímé nebo nepřímé:

- a) k přímému vyvlastnění dochází, když je investice znárodněna nebo jinak přímo vyvlastněna prostřednictvím formálního převodu vlastnického práva nebo přímého zabavení; a
- b) k nepřímému vyvlastnění dochází, jestliže nějaké opatření nebo soubor opatření strany má účinek shodný s účinkem přímého vyvlastnění tím, že investora zásadně zbavuje základních atributů vlastnictví investice, včetně práva užívat investici, požívat ji a zcizovat ji, bez formálního převodu vlastnického práva nebo přímého zabavení.

2. K tomu, aby se určilo, zda určité opatření nebo soubor opatření strany v konkrétní faktické situaci představuje nepřímé vyvlastnění, je třeba provést šetření případ od případu na základě faktů, které mimo jiné zohledňuje tyto faktory:

- a) ekonomický dopad daného opatření nebo souboru opatření, ačkoli pouhá skutečnost, že opatření nebo soubor opatření strany má nepříznivý účinek na ekonomickou hodnotu investice neznamena, že dochází k nepřímému vyvlastnění;
- b) doba trvání daného opatření nebo souboru opatření strany;
- c) rozsah, v jakém dané opatření nebo soubor opatření zasahuje do zjevných, přiměřených a z povahy investice vyplývajících očekávání; a
- d) charakter daného opatření nebo souboru opatření, zejména jejich cíl, souvislosti a záměr.

3. Pro upřesnění je třeba uvést, že s výjimkou vzácných okolností, kdy je dopad určitého opatření nebo souboru opatření tak silný, že se opatření jeví jako zjevně nepřiměřená, nepředstavují nediskriminační opatření strany, jejichž cílem je chránit legitimní veřejné cíle, jako je zdraví, bezpečnost a životní prostředí, nepřímé vyvlastnění.“

19 Článek 1.1 dohody CETA stanoví, že „[n]ení-li stanoveno jinak, pro účely této dohody se rozumí [...] opatřením opatření strany ve formě zákona, nařízení, pravidla, postupu, rozhodnutí, správního úkonu, požadavku, praxe nebo v jakékoli jiné formě“.

20 Článek 8.2 dohody CETA stanoví:

„1. [Kapitola osm] se vztahuje na opatření přijaté nebo zachovávané některou stranou na jejím území, které se týká:

- a) investora druhé strany;
- b) zahrnuté investice; [...]

[...]

4. [Je možné] podávat žaloby [...] v souladu s postupy stanovenými v oddílu F. [...] Žaloby podle oddílu C týkající se zřízení nebo nabytí zahrnuté investice jsou vyloučeny z oblasti působnosti oddílu F. Oddíl D se vztahuje pouze na zahrnuté investice a na investory v souvislosti s jejich zahrnutou investicí.

[...]“

D. Použitelné právo

21 Článek 8.31 dohody CETA stanoví:

„1. Při rozhodování uplatňuje tribunál zřízený podle tohoto oddílu tuto dohodu ve výkladu, který je v souladu s Vídeňskou úmluvou o smluvním právu [ze dne 23. května 1969 (Recueil des traités des Nations unies, sv. 1155, s. 331, dále jen ‚Vídeňská úmluva‘)] a s dalšími pravidly a zásadami mezinárodního práva platn[ými] mezi stranami.

2. Tribunál není příslušný k tomu, aby posuzoval oprávněnost opatření, které údajně představuje porušení této dohody, podle domácího práva strany. Pro upřesnění je třeba uvést, že při určování souladu opatření s touto dohodou může tribunál domácí právo strany případně zvážit jako skutkové zjištění. V takovém případě postupuje tribunál podle převládajícího výkladu domácího práva soudy nebo orgány dané strany sporu, přičemž význam domácího práva, jak byl objasněn tribunálem, není pro soudy ani orgány této strany závazný.

3. Dojde-li k závažným problémům s výkladem, jež mohou mít vliv na investice, může Výbor pro služby a investice doporučit [...] Smíšenému výboru CETA, aby přijal výklad ustanovení této dohody. Výklad přijatý Smíšeným výborem CETA je závazný pro rozhodnutí tribunálu zřízeného podle tohoto oddílu. Smíšený výbor CETA může rozhodnout, že výklad bude mít závaznou platnost od určitého dne.“

22 Článek 8.28 odst. 2 dohody CETA stanoví:

„Odvolací tribunál může potvrdit, změnit nebo zrušit nález tribunálu na základě:

- a) vad při uplatňování nebo výkladu použitelného práva;
- b) zjevných pochybení při posouzení skutkového stavu, včetně posouzení příslušného domácího práva;
- c) důvodů stanovených v čl. 52 odst. 1 písm. a) až e) [Úmluvy o řešení sporů z investic mezi státy a občany jiných států, podepsané ve Washingtonu dne 18. března 1965, dále jen ‚Úmluva ICSID‘, pokud se na ně nevztahují odstavce a) a b).“

E. Procesní pravidla

23 Článek 8.23 odst. 1 a 2 dohody CETA stanoví:

„1. Pokud spor nebyl vyřešen prostřednictvím konzultací, může žalobu podle tohoto oddílu podat:

- a) investor strany svým vlastním jménem nebo
- b) investor strany jménem místně usazeného podniku, který je zcela či zčásti v jeho vlastnictví nebo je jím přímo či nepřímo kontrolován.

2. Žaloba může být podána podle následujících pravidel:

- a) Úmluvy ICSID a Jednacího řádu pro rozhodčí řízení;
- b) Dodatkových pravidel ICSID, pokud se nepoužijí podmínky pro řízení podle písmene a);
- c) pravidel rozhodčího řízení [přijatých Komisí OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL)] nebo

d) jakýchkoli jiných pravidel, na kterých se strany sporu dohodly.“

24 Pojmem „místně usazený podnik“, uvedeným v tomto článku 8.23, se v souladu s článkem 8.1 dohody CETA rozumí „právní osoba, která je založena či uspořádána podle právních předpisů žalované strany a jež je zcela či zčásti ve vlastnictví investora druhé strany nebo je jím přímo či nepřímo kontrolována“.

25 Co se týče konzultací, které podle uvedeného článku 8.23 musí napřed proběhnout, se v čl. 8.19 odst. 2 a 3 stanoví:

„2. Nedohodnou-li se strany sporu jinak, uskuteční se konzultace:

- a) v Ottawě, pokud jsou napadená opatření opatřeními Kanady;
- b) v Bruselu, pokud napadená opatření zahrnují opatření [Unie] [...];
- c) v hlavním městě členského státu [Unie], pokud jsou napadená opatření výhradně opatřeními tohoto členského státu.

3. Strany sporu mohou vést konzultace prostřednictvím videokonference či jiného prostředku, jestliže je to vhodné, například v případě, že investorem je malý nebo střední podnik.“

26 Dále se v článku 8.22 dohody CETA stanoví:

„1. Investor může podat žalobu podle článku 8.23, pouze pokud:

- a) doručí žalované straně spolu s podáním žaloby svůj souhlas s tím, aby spor řešil tribunál v souladu s postupy stanovenými v tomto oddíle;
- b) od podání žádosti o konzultace uplynulo alespoň 180 dní a v příslušných případech od podání oznámení, kterým se požaduje určení žalované strany, uplynulo alespoň 90 dní;
- c) splnil požadavky na oznámení, kterým se požaduje určení žalované strany;
- d) splnil požadavky týkající se žádosti o konzultace;
- e) ve své žalobě neuvedl opatření, které nebylo uvedeno v jeho žádosti o konzultace;
- f) vezme svoji žalobu zpět nebo ukončí jakékoli stávající řízení u tribunálu nebo soudu vedené podle domácího nebo mezinárodního práva v souvislosti s opatřením, které údajně představuje porušení této dohody uvedené v jeho žalobě, a
- g) zřekne se práva uplatnit žalobu nebo zahájit řízení u tribunálu nebo soudu vedené podle domácího nebo mezinárodního práva v souvislosti s opatřením, které údajně představuje porušení této dohody uvedené v jeho žalobě.

[...]

5. Zřeknutí se práv podle odst. 1 písm. g) nebo případně odstavce 2 se přestane uplatňovat:

- a) pokud tribunál zamítne žalobu na základě nedodržení požadavků stanovených v odstavci 1 nebo 2 nebo z jiných procesních důvodů či důvodů týkajících se příslušnosti;
- b) pokud tribunál zamítne žalobu podle článku 8.32 nebo 8.33 nebo

c) pokud investor vezme svoji žalobu zpět [...] do 12 měsíců od ustavení senátu tribunálu.“

27 V článku 8.22 odst. 5 písm. b) dohody CETA se odkazuje na článek 8.32 této dohody, který se týká „žalob, jež jsou z právního hlediska zjevně neopodstatněné“, a na její článek 8.33, který se týká „žalob z právního hlediska bezvýznamných“, přičemž posledně uvedené žaloby jsou definovány jako žaloby, „k [nimž] [ne] lze učinit nález ve prospěch žalující strany [...], a to i kdyby byly uváděné skutečnosti považovány za pravdivé“. Tyto články stanoví, že Tribunálu CETA přísluší zabývat se jako předběžnou otázkou tím, zda je namístě žalobu zamítnout jako z právního hlediska zjevně neopodstatněnou nebo jako z právního hlediska bezvýznamnou, pokud žalovaný vznesl v tomto směru námitku.

28 Článek 8.25 odst. 1 dohody CETA stanoví:

„Žalovaná strana souhlasí s řešením sporu u tribunálu v souladu s postupy stanovenými v tomto oddíle.“

29 Článek 8.27 dohody CETA v odstavcích 6, 7 a 9 stanoví:

„6. Tribunál projednává věci v senátech složených ze tří členů tribunálu, z nichž jeden je státním příslušníkem členského státu [Unie], jeden je státním příslušníkem Kanady a jeden je státním příslušníkem třetí země. Senátu předsedá ten člen tribunálu, který je státním příslušníkem třetí země.

7. Do 90 dní od podání žaloby podle článku 8.23 jmenuje předseda tribunálu na rotačním základě členy senátu tribunálu, který příslušnou věc projedná, přičemž zajistí, aby složení senátů bylo náhodné a nepředvídatelné a všichni členové tribunálu měli stejnou příležitost vykonávat svoji funkci.

[...]

9. Bez ohledu na odstavec 6 mohou se strany sporu dohodnout, že věc projedná jediný člen tribunálu, náhodně jmenovaný z řad státních příslušníků třetích zemí. Žalovaná strana takovou žádost žalující strany s porozuměním zváží, zejména je-li žalující stranou malý nebo střední podnik, nebo pokud se jedná o poměrně nízkou kompenzaci nebo škodu. Tato žádost se podává před ustavením senátu tribunálu.“

30 Článek 8.28 odst. 5, 7 a 9 dohody CETA stanoví:

„5. Senát odvolacího tribunálu ustavený k projednání odvolání se skládá ze tří náhodně jmenovaných členů odvolacího tribunálu.

[...]

7. Smíšený výbor CETA neprodleně přijme rozhodnutí, kterým upraví následující [...] záležitosti týkající se fungování odvolacího tribunálu:

[...]

b) postupy pro podání odvolání a řízení u odvolacího tribunálu [...];

[...]

9. Po přijetí rozhodnutí uvedeného v odstavci 7:

a) se strana sporu může proti nálezu vydanému podle tohoto oddílu odvolat k odvolacímu tribunálu do 90 dní od jeho vydání;

[...]

- c) se nález vydaný podle článku 8.39 nepovažuje za konečný a není možné podat návrh na jeho výkon, dokud:
- i) neuplynulo 90 dní od vydání nálezu a nebylo podáno žádné odvolání;
 - ii) podané odvolání nebylo zamítnuto nebo vzato zpět nebo
 - iii) neuplynulo 90 dní od vydání nálezu odvolacím tribunálem a odvolací tribunál nevrátil věc zpět tribunálu;
- d) konečný nález odvolacího tribunálu se považuje za konečný nález pro účely článku 8.41 [...]

[...]“

31 Článek 8.39 dohody CETA stanoví:

„1. Vynese-li tribunál konečný nález proti žalované straně, může uložit pouze jedno z těchto opatření nebo jejich kombinaci:

- a) finanční odškodnění a případné úroky;
- b) restituci majetku, kdy musí nález stanovit, že žalovaná strana může namísto restituce uhradit finanční odškodnění představující spravedlivou tržní hodnotu majetku [...] a příslušné úroky [...]

2. S výhradou odstavců 1 a 5, je-li podána žaloba podle čl. 8.23 odst. 1 písm. b):

- a) nález přiznávající finanční odškodnění a příslušné úroky musí stanovit, že se tato částka vyplátí místně usazenému podniku;
- b) nález přiznávající restituci majetku musí stanovit, že se tento majetek navrátí místně usazenému podniku;

[...]

3. Finanční odškodnění nesmí přesahovat [utrpenou] ztrátu [...]

4. Tribunál neukládá sankční náhradu škody.

5. Tribunál nařídí, aby náklady řízení hradila neúspěšná strana sporu. Za výjimečných okolností může tribunál náklady mezi strany sporu rozdělit, pokud je toho názoru, že rozdělení je vzhledem k okolnostem žaloby vhodné. Ostatní opodstatněné náklady, včetně nákladů na právní zastoupení a pomoc, nese neúspěšná strana sporu, nerozhodne-li tribunál, že takové rozdělení nákladů není vzhledem k okolnostem žaloby přiměřené. Pokud byly úspěšné jen části žaloby, upraví se náklady poměrně podle počtu či rozsahu úspěšných částí žaloby.

6. Smíšený výbor CETA zváží zavedení doplňkových pravidel zaměřených na snížení finanční zátěže žalujících stran, které jsou fyzickými osobami nebo malými a středními podniky. Taková doplňková pravidla mohou zejména zohlednit finanční zdroje těchto žalujících stran a výši požadované náhrady.

7. [...] Tribunál vydá konečný nález do 24 měsíců ode dne předložení žaloby podle článku 8.23. Pokud tribunál potřebuje k vydání konečného nálezu dodatečný čas, sdělí stranám sporu důvody tohoto zpoždění.“

32 Článek 8.41 dohody CETA stanoví:

„1. Nález vydaný podle tohoto oddílu je závazný pro strany sporu a v dané konkrétní věci.

2. [...] [S]trana sporu uzná a splní nález neprodleně.

[...]

4. Výkon nálezů se řídí právními předpisy o výkonu rozsudků a nálezů platnými tam, kde se výkon žádá.

[...]“

F. Členové zamýšleného Tribunálu a Odvolacího tribunálu

33 Článek 8.27 odst. 2 až 5 a 12 až 16 dohody CETA stanoví:

„2. Smíšený výbor CETA jmenuje po vstupu této dohody v platnost patnáct členů tribunálu. Pět členů tribunálu je státními příslušníky členského státu [Unie], pět členů je státními příslušníky Kanady a pět členů je státními příslušníky třetích zemí.

3. Smíšený výbor CETA se může rozhodnout, že zvýší nebo sníží počet členů tribunálu o násobek tří. Dodatečná jmenování se provedou na stejném základě, jaký je uveden v odstavci 2.

4. Členové tribunálu mají kvalifikaci požadovanou v jejich zemi ke jmenování do soudní funkce, nebo jsou obecně uznávanými právníky. Mají prokazatelné odborné znalosti v oblasti mezinárodního práva veřejného. Je žádoucí, aby měli odborné znalosti zejména v oblasti mezinárodního investičního práva, mezinárodního obchodního práva a v oblasti řešení sporů vzniklých v rámci mezinárodních investičních nebo mezinárodních obchodních dohod.

5. Členové tribunálu jmenování podle tohoto oddílu jsou jmenováni na pětileté funkční období a mohou být jmenováni dvakrát po sobě. Funkční období sedmi losem určených osob z patnácti osob jmenovaných neprodleně po vstupu této dohody v platnost se však prodlouží na šest let. Jakmile se místa uprázdní, budou znovu obsazena. [...]

[...]

12. Aby byla zajištěna dostupnost členů tribunálu, vyplácí se jim měsíční honorář, jehož výši stanoví Smíšený výbor CETA.

13. Měsíční honoráře uvedené v odstavci 12 hradí obě strany stejnou měrou [...]

14. Jestliže Smíšený výbor CETA nepřijme rozhodnutí podle odstavce 15, určí se výše poplatků a výdajů členů tribunálu v senátu ustaveném k projednání určité žaloby, kromě honorářů uvedených v odstavci 12, podle pravidla 14 odst. 1 finančních a správních pravidel Úmluvy ICSID platných v den podání žaloby, přičemž tribunál rozdělí tyto poplatky a výdaje mezi strany sporu podle čl. 8.39 odst. 5.

15. Smíšený výbor CETA může svým rozhodnutím změnit honorář a jiné poplatky a výdaje na pravidelnou mzdu a rozhodnout o platných způsobech a podmínkách.

16. Sekretariát ICSID působí jako sekretariát tribunálu, kterému poskytuje náležitou podporu.“

34 Článek 8.28 odst. 3, 4 a 7 dohody CETA stanoví:

„3. Členové odvolacího tribunálu jsou jmenováni rozhodnutím Smíšeného výboru CETA, které se přijme zároveň s rozhodnutím uvedeným v odstavci 7.

4. Členové odvolacího tribunálu splňují požadavky uvedené v čl. 8.27 odst. 4, jakož i ustanovení článku 8.30.

[...]

7. Smíšený výbor CETA neprodleně přijme rozhodnutí, kterým upraví následující administrativní a organizační záležitosti týkající se fungování odvolacího tribunálu:

[...]

- c) postupy pro obsazení volného místa v odvolacím tribunálu a v senátu odvolacího tribunálu, který byl ustaven k projednání věci;
- d) odměnu členů odvolacího tribunálu;
- e) ustanovení týkající se nákladů souvisejících s odvoláním;
- f) počet členů odvolacího tribunálu [...]

[...]“

35 Článek 8.30 dohody CETA stanoví:

„1. Členové tribunálu jsou nezávislí. Tyto osoby nesmí mít vztah k žádné vládě. Pokud jde o záležitosti týkající se sporu, nejednají podle pokynů žádné organizace nebo vlády. Neúčastňují se při posuzování jakéhokoli sporu, který by mohl způsobit přímý nebo nepřímý střet zájmů. Dodržují směrnice Mezinárodní advokátní komory týkající se střetu zájmů v mezinárodním rozhodčím řízení [schválené dne 22. května 2004 představenstvem Mezinárodní advokátní komory (International Bar Association), dále jen „směrnice IBA“] a veškerá doplňková pravidla přijatá podle čl. 8.44 odst. 2. Po svém jmenování mimoto nesmí vystupovat jako právní zástupce, znalec jmenovaný stranou nebo svědek v žádném probíhajícím nebo novém investičním sporu podle této nebo jiné mezinárodní dohody.

[...]

4. Na základě odůvodněného doporučení předsedy tribunálu nebo ze společného podnětu mohou strany prostřednictvím rozhodnutí Smíšeného výboru CETA odvolat člena tribunálu, pokud je jeho jednání v rozporu s povinnostmi stanovenými v odstavci 1 a neslučitelné s tím, aby nadále působil jako člen tribunálu.“

36 K odstavci 1 druhé větě tohoto článku 8.30 je připojena poznámka pod čarou, v níž se uvádí: „Pro upřesnění je třeba uvést, že skutečnost, že určitá osoba pobírá odměnu od vlády, sama o sobě neznamená, že tato osoba není způsobilá stát se členem tribunálu.“

G. Smíšený výbor a Výbor pro služby a investice

37 Článek 26.1 dohody CETA stanoví:

„1. Strany zřizují Smíšený výbor CETA složený ze zástupců [Unie] a zástupců Kanady. Smíšenému výboru CETA spolupředsedají ministr mezinárodního obchodu Kanady a člen Evropské komise odpovědný za obchod, nebo jimi jmenované osoby.

[...]

3. Smíšený výbor CETA odpovídá za všechny otázky týkající se obchodu a investic mezi stranami a za provádění a uplatňování této dohody. [...]

4. Smíšený výbor CETA:

[...]

e) činí rozhodnutí, jak je uvedeno v článku 26.3, [...]

[...]

5. Smíšený výbor CETA může:

[...]

e) schvalovat výklad ustanovení této dohody, který je závazný pro soudy zřízené podle oddílu F kapitoly osm (Řešení investičních sporů mezi investorem a státem) a kapitoly dvacet devět (Řešení sporů);

[...]“

38 Článek 26.3 dohody CETA stanoví:

„1. Za účelem dosažení cílů CETA je Smíšený výbor CETA oprávněn přijímat rozhodnutí ve všech záležitostech stanovených v této dohodě.

2. Rozhodnutí Smíšeného výboru CETA jsou pro strany závazná [...]

3. Smíšený výbor CETA přijímá rozhodnutí a doporučení po vzájemné dohodě.“

39 Článek 8.44 odst. 2 dohody CETA zní:

„2. Výbor pro služby a investice přijme na základě dohody stran a po splnění příslušných vnitřních požadavků a postupů kodex chování pro členy tribunálu, který se použije při sporech vyplývajících z této kapitoly a jenž může nahradit nebo doplnit používaná pravidla a může upravovat záležitosti, jako je například:

a) povinnost poskytnout informace;

b) nezávislost a nestrannost členů tribunálu a

c) důvěrnost.

Strany vynaloží veškeré úsilí s cílem zajistit, aby byl kodex chování přijat nejpozději první den prozatímního uplatňování nebo vstupu této dohody v platnost, a v každém případě nejpozději dva roky po tomto datu.“

H. Neexistence přímého účinku dohody CETA v právních řádech stran

- 40 Článek 30.6 odst. 1 dohody CETA stanoví, že „[ž]ádné ustanovení této dohody nelze vykládat tak, že [...] umožňuje přímo se domáhat ustanovení této dohody v domácích právních řádech stran“.

I. Společný nástroj k výkladu a prohlášení č. 36

- 41 Článek 30.1 dohody CETA stanoví, že „[p]rotokoly, přílohy, prohlášení, společná prohlášení, ujednání a poznámky k této dohodě tvoří její nedílné součásti“.

- 42 Unie a její členské státy a Kanada vyhotovily při podpisu dohody CETA společný nástroj k výkladu (Úř. věst. 2017, L 11, s. 3, dále jen „společný nástroj k výkladu“), jehož bod 1 písm. b) a d) zní:

„b) V dohodě CETA se zhmotňuje význam, který Kanada a [Unie] a její členské státy společně přikládají volnému a spravedlivému obchodu v rámci dynamické a progresivní společnosti. [...]

[...]

d) [Unie] a její členské státy a Kanada tedy budou nadále schopny dosahovat legitimních cílů veřejné politiky, které vymezují jejich demokratické instituce v oblastech, jako je veřejné zdraví, sociální služby, veřejné vzdělávání, bezpečnost, životní prostředí, veřejná mravnost, soukromí a ochrana údajů a podpora a ochrana kulturní rozmanitosti. V důsledku dohody CETA se také nesníží naše normy a pravidla týkající se bezpečnosti potravin, bezpečnosti výrobků, ochrany spotřebitele, zdraví, životního prostředí nebo ochrany pracovníků. Dovoz zboží, dodavatelé služeb a investoři se musí nadále řídit vnitrostátními požadavky, včetně pravidel a předpisů. [...]

- 43 Bod 2 společného nástroje k výkladu zní:

„Dohoda CETA zachovává schopnost [Unie] a jejích členských států a Kanady přijímat a uplatňovat vlastní právní předpisy a pravidla regulující hospodářskou činnost ve veřejném zájmu, dosahovat legitimních cílů veřejné politiky v oblastech, jako je ochrana a podpora veřejného zdraví, sociální služby, veřejné vzdělávání, bezpečnost, životní prostředí, veřejná mravnost, sociální ochrana nebo ochrana spotřebitele, soukromí a ochrana údajů a podpora a ochrana kulturní rozmanitosti.“

- 44 Bod 6 společného nástroje k výkladu zní:

„a) Dohoda CETA obsahuje moderní pravidla týkající se investic, která zachovávají právo vlád provádět regulaci ve veřejném zájmu, a to i v případech, kdy má tato regulace dopad na zahraniční investice, a zároveň zajišťovat vysokou míru ochrany investic a spravedlivé a transparentní řešení sporů. Na základě této dohody se zahraničním investorům nedostane příznivějšího zacházení než investorům domácím. Dohoda CETA neupřednostňuje využívání systému soudů pro investice zřízeného dohodou. Investoři si namísto toho mohou zvolit využívání dostupných postupů u vnitrostátních soudů.

b) Dohoda CETA ujasňuje, že vlády mohou měnit své zákony bez ohledu na to, zda to bude mít nepříznivý dopad na investice nebo očekávání investora, pokud jde o zisk. [...]

[...]

- d) Podle požadavků dohody mohou podniky využívat jejích výhod za podmínky, že mají skutečnou ekonomickou vazbu na hospodářství Kanady nebo [Unie], a pravidla dohody brání tomu, aby proti Kanadě nebo [Unii] a jejím členským státům vznášely žaloby tzv. krycí společnosti zřízené v Kanadě nebo [Unii] investory ze třetích zemí. [...]
- e) Aby bylo zajištěno, že tribunály se budou za všech okolností řídit záměrem stran vymezeným v dohodě, obsahuje dohoda CETA ustanovení, která umožňují stranám vydávat závazné poznámky k výkladu. Kanada a [Unie] a její členské státy jsou odhodlány využívat tato ustanovení k předcházení případnému nesprávnému výkladu dohody ze strany tribunálů a k jeho nápravě.
- f) Dohoda CETA se jednoznačně odklání od tradičního přístupu k řešení investičních sporů a zřizuje nezávislé, nestranné a stálé tribunály pro investice, které vycházejí ze zásad veřejných soudních systémů v [Unii] a jejích členských státech a Kanadě a mezinárodních soudů, jako je Mezinárodní soudní dvůr či Evropský soud pro lidská práva. Členové těchto tribunálů tedy musí mít kvalifikaci požadovanou v jejich zemi ke jmenování do soudní funkce a jsou jmenováni [Unii] a Kanadou na stanovené funkční období. O věcech rozhodují tři náhodně vybraní členové. Na tyto osoby se vztahují přísná etická pravidla, která zajišťují jejich nezávislost a nestrannost a brání střetu zájmů, podjatosti nebo vzniku dojmu podjatosti. [Unie] a její členské státy a Kanada se dohodly na okamžitém zahájení další práce na kodexu chování s cílem dále zajistit nestrannost členů tribunálů, na metodách a úrovni jejich odměňování a na postupu jejich výběru. Společným cílem je dokončit tuto práci dnem vstupu dohody CETA v platnost.
- g) CETA je první dohodou, která obsahuje odvolací mechanismus, jenž umožní nápravu pochybení a zajistí soudržnost rozhodnutí tribunálu [...]
- h) Kanada a [Unie] a její členské státy jsou pevně rozhodnuty sledovat fungování všech těchto investičních pravidel, závčas řešit jakékoli případné nedostatky a v průběhu času neustále hledat možnosti zlepšení jejich fungování.
- i) Dohoda CETA proto představuje významnou a radikální změnu v pravidlech a řešení sporů v oblasti investic. Poskytuje základ pro mnohostranné úsilí zaměřené na další rozpracování tohoto nového přístupu k řešení investičních sporů a vytvoření mnohostranného soudu pro investice. [Unie] a Kanada neprodleně učiní vše pro vytvoření mnohostranného soudu pro investice. Měl by být zřízen, jakmile bude dosaženo minimálního kritického množství účastníků, a měl by okamžitě nahradit dvoustranné systémy, jako je systém stanovený v dohodě CETA, a měl by být zcela otevřen přistoupení kterékoli země, jež se hlásí k zásadám, z nichž soud vychází.“

45 Kromě toho se v prohlášení č. 36 uvádí:

„Cílem dohody CETA je výrazná reforma v oblasti řešení investičních sporů, založená na zásadách, které jsou společné soudům [Unie] a jejích členských států a Kanady, jakož i mezinárodním soudům, které [Unie] a její členské státy a Kanada uznávají [...].“

Jelikož se na žádné z těchto ustanovení [týkajících se těchto sporů] nevztahuje prozatímní provádění dohody CETA, Evropská komise a Rada potvrzují, že tato ustanovení nevstoupí v platnost před ratifikací dohody CETA všemi členskými státy v souladu s jejich příslušnými ústavními postupy.

Komise se zavazuje, že bude bezodkladně pokračovat v revizi mechanismu řešení sporů (systém soudů pro investice), v dostatečném předstihu na to, aby ji členské státy mohly zohlednit ve svých procesech ratifikace, a to podle těchto zásad:

výběr všech soudců tribunálu a odvolacího tribunálu, na který budou dohlížet evropské orgány a členské státy, bude probíhat za přísných podmínek s cílem zaručit jejich nezávislost a nestrannost, jakož i nejvyšší možnou kompetentnost. Pokud jde zejména o evropské soudce, při výběru bude zapotřebí dbát rovněž na to, aby byla především v dlouhodobé perspektivě zastoupena široká škála tradic evropského soudnictví. Z toho důvodu:

- kandidáti na evropské soudce budou jmenováni členskými státy, které se budou podílet také na posuzování kandidátů;
- aniž jsou dotčeny ostatní podmínky stanovené v čl. 8.27 odst. 4 dohody CETA, navrhnou členské státy kandidáty, kteří splňují kritéria uvedená v čl. 253 [prvním pododstavci] SFEU;
- Komise za konzultace členských států a Kanady zajistí, že kandidatury ostatních soudců tohoto tribunálu budou posuzovány stejně přísně.

Soudci budou trvale odměňováni [Unii] a Kanadou. Bude zapotřebí dospět k tomu, aby soudci byli zaměstnáváni na plný úvazek.

Etické nároky kladené na členy těchto tribunálů, stanovené již v dohodě CETA, budou v co nejkratším termínu podrobně a včas rozpracovány, aby je členské státy mohly zohlednit ve svých procesech ratifikace, a sice v rámci povinného a závazného kodexu chování (což je rovněž již stanoveno v dohodě CETA). [...]

Přístup k tomuto novému soudu pro [...] malé a střední podniky a jednotlivce[...] bude zdokonalen a usnadněn. Za tímto účelem:

- bude přijetí doplňkových pravidel, jež mají snížit finanční zátěž pro žalobce z řad fyzických osob nebo malých a středních podniků, které je stanoveno čl. 8.39 odst. 6 dohody CETA, urychleno tak, aby tato doplňková pravidla mohla být Smíšeným výborem [CETA] přijata co nejdříve.
- Bez ohledu na výsledek jednání ve Smíšeném výboru [CETA] navrhne Komise vhodná opatření pro účely veřejného (spolu-)financování žalob ze strany malých a středních podniků podaných k tomuto soudu, jakož i opatření ohledně poskytnutí technické pomoci.

[...]"

III. Shrnutí otázek vznesených Belgickým královstvím

A. Otázky týkající se slučitelnosti zamýšleného mechanismu ŘSIS s autonomií právního řádu Unie

⁴⁶ Belgické království připomíná, že Soudní dvůr v bodě 246 svého posudku 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP) ze dne 18. prosince 2014 (EU:C:2014:2454) formuloval „zásadu výlučné pravomoci Soudního dvora k podání konečného výkladu unijního práva“.

⁴⁷ Zachování této výlučné pravomoci je nezbytné k zajištění autonomie právního řádu Unie. Belgické království v tomto ohledu připomíná, že Soudní dvůr v posudku 1/09 (Dohoda o vytvoření jednotného systému pro řešení sporů týkajících se patentů) ze dne 8. března 2011 (EU:C:2011:123) rozhodl, že neslučitelnost s autonomií právního řádu Unie nastává v případech, kdy mezinárodní soud zřízený

dohodou, kterou je Unie vázána, může být povolán k výkladu a uplatňování nejen ustanovení této dohody, ale také ustanovení primárního nebo sekundárního unijního práva, obecných zásad unijního práva nebo základních práv zakotvených na úrovni Unie.

- 48 V projednávaném případě přitom podle Belgického království vymezení pravomoci Tribunálu CETA v článku 8.31 této dohody nemění nic na tom, že bude-li muset Tribunál CETA zkoumat, zda určité opatření přijaté Uníí odporuje některému z ustanovení oddílů C a D kapitoly osm této dohody, bude nucen vyložit účinky tohoto opatření, aniž bude mít nutně možnost oprít se o již podaný výklad Soudního dvora.
- 49 Pravomoc Tribunálu CETA posoudit, zda určité opatření přijaté Kanadou, Uníí nebo členským státem odporuje některému z ustanovení oddílů C nebo D této kapitoly, navíc podle Belgického království opravňuje Tribunál CETA – navzdory omezením vyplývajícím z článku 8.31 dohody CETA – k posouzení základních aspektů, což v případě, že bylo napadené opatření přijato Uníí, zahrnuje také její primární právo. Je totiž možné, že Tribunál CETA bude muset při posuzování sporu přihlídnout k ustanovením primárního práva Unie, na jejichž základě Unie toto opatření přijala. V takovém případě bude muset posoudit účinky těchto ustanovení.
- 50 Vzhledem k tomu, že zamýšlený mechanismus ŘSIS nepředvídá povinnost, a dokonce ani možnost Tribunálu CETA předložit Soudnímu dvoru předběžnou otázku k výkladu unijního práva, pokládá si Belgické království otázku, zda je tento mechanismus, který může vést ke konečným nálezům, jimiž bude Unie vázána, slučitelný se zásadou výlučné pravomoci Soudního dvora k podání konečného výkladu unijního práva.

B. Otázky týkající se slučitelnosti zamýšleného mechanismu ŘSIS s obecnou zásadou rovného zacházení a s požadavkem efektivit

- 51 Belgické království poznamenává, že podniky založené podle kanadského práva a fyzické osoby kanadské státní příslušnosti nebo s trvalým pobytem v Kanadě (dále jen společně „kanadské podniky a fyzické osoby“ nebo „kanadští investoři“) budou moci v souvislosti se svými investicemi v Unii předložit spor Tribunálu CETA, zatímco podniky založené podle práva některého členského státu Unie a fyzické osoby mající státní příslušnost takového státu (dále jen „podniky a fyzické osoby z členských států“ nebo „unijní investoři“) tuto možnost v souvislosti se svými investicemi v Unii mít nebudou.
- 52 Podle Belgického království je třeba zkoumat, zda je tato situace slučitelná s článkem 20 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), který stanoví, že „[p]řed zákonem jsou si všichni rovni“, a s článkem 21 Listiny, který v odstavci 2 stanoví, že „[v] oblasti působnosti Smluv, a aniž jsou dotčena jejich zvláštní ustanovení, se zakazuje jakákoli diskriminace na základě státní příslušnosti“.
- 53 Podle Belgického království konkrétně z čl. 8.39 odst. 2 písm. a) dohody CETA vyplývá, že bude-li kanadský investor jednat před Tribunálem CETA jménem „místně usazeného podniku“, tj. podniku usazeného v Unii, který je přímo či nepřímo vlastněn nebo kontrolován tímto investorem, musí být odškodnění přiznané Tribunálem CETA vyplaceno tomuto místně usazenému podniku. Podle Belgického království je nutno posoudit slučitelnost tohoto pravidla s články 20 a 21 Listiny.
- 54 Belgické království si dále klade otázku, zda v případě, kdy by Tribunál CETA konstatoval, že pokuta uložená Komisí nebo orgánem členského státu kanadskému investorovi pro porušení práva hospodářské soutěže je neslučitelná s některým z ustanovení oddílů C nebo D kapitoly osm dohody CETA, a přiznal by odškodnění odpovídající této pokutě, by smazání účinků této pokuty bylo slučitelné se zásadou rovného zacházení a s požadavkem efektivit unijního práva.

55 V tomto ohledu poznamenává, že čl. 8.9 odst. 4 dohody CETA vylučuje, aby v případě, kdy Unie prohlásí státní podporu za neslučitelnou s článkem 108 SFEU a nařídí její navrácení, mohl Tribunál CETA považovat toto rozhodnutí za odporující této dohodě. Uvedená dohoda však podle Belgického království neobsahuje podobné pravidlo na ochranu rozhodnutí přijatých Komisí nebo orgány členských států v rámci článků 101 a 102 SFEU. Kanadský investor by tak podle něj mohl uniknout finančním důsledkům porušení unijního práva hospodářské soutěže, zatímco unijní investoři jim uniknout nemohou, což by mohlo být neslučitelné s články 20 a 21 Listiny a s požadavkem efektivity unijního práva.

C. Otázky týkající se slučitelnosti zamýšleného mechanismu ŘSIS s právem na přístup k nezávislému soudu

56 Belgické království si klade otázku, zda je oddíl F kapitoly osm dohody CETA slučitelný se základním právem na přístup k nezávislému soudu zakotveným zejména v článku 47 Listiny.

57 Zaprvé poznamenává, že režim stanovený v uvedeném oddíle F by mohl nadměrně ztížit přístup malých a středních podniků k Tribunálu CETA, neboť z čl. 8.27 odst. 14 dohody CETA vyplývá, že poplatky a výdaje členů Tribunálu CETA pověřených projednáním sporu hradí strany tohoto sporu, a čl. 8.39 odst. 5 dohody CETA stanoví, že jak náklady řízení, tak náklady na právní zastoupení a pomoc nese – až na výjimečné okolnosti – neúspěšná strana.

58 Dohoda CETA mimoto podle Belgického království za současného stavu nenabízí možnost poskytnutí bezplatné právní pomoci, přestože čl. 47 třetí pododstavec Listiny právo na takovou pomoc výslovně zakotvuje, pokud je to nezbytné k zajištění přístupu ke spravedlnosti, přičemž Soudní dvůr ve svém rozsudku ze dne 22. prosince 2010, DEB (C-279/09, EU:C:2010:811), navíc upřesnil, že se toto právo vztahuje i na podniky.

59 Investora, který má k dispozici jen omezené finanční prostředky, by tedy mohlo riziko, že bude muset hradit veškeré náklady drahých řízení, odradit od podání žaloby.

60 Belgické království se zadruhé zamýšlí nad slučitelností podmínek odměňování členů Tribunálu a Odvolacího tribunálu CETA zakotvených v čl. 8.27 odst. 12 až 15 a čl. 8.28 odst. 7 písm. d) dohody CETA s právem na přístup k „nezávislému a nestrannému soudu, předem zřízenému zákonem“ zakotveným v čl. 47 druhém pododstavci Listiny. Vzhledem k tomu, že podmínky odměňování nejsou primárně stanoveny v samotném znění dohody CETA, nýbrž jsou do značné míry ponechány na diskrečním posouzení Smíšeného výboru CETA (dále jen „Smíšený výbor“), lze mít podle Belgického království pochybnosti o jejich slučitelnosti se zásadami v oblasti dělby moci.

61 Skutečnost, že odměna členů Tribunálu nebude podle dohody CETA spočívat – či přinejmenším ne hned – v pravidelné pevné mzdě, nýbrž v měsíčním honoráři doplněném o poplatky v závislosti na dnech práce věnovaných sporu, se podle Belgického království může ukázat neslučitelnou s právem na přístup k nezávislému soudu. Belgické království v tomto ohledu odkazuje na článek 6 Evropské charty o statutu soudců, přijaté dne 10. července 1998 Radou Evropy, podle kterého musí být odměna soudců stanovena tak, „aby byli chráněni před tlaky, které by ovlivňovaly jejich rozhodnutí“.

62 Belgické království poukazuje rovněž na to, že Evropská charta o statutu soudců zmiňuje doporučení přijatá v rámci Rady Evropy, podle kterých musí být odměna soudců stanovena podle obecné tarifní stupnice. Z podmínek odměňování, které jsou v současnosti upraveny v dohodě CETA, přitom podle Belgického království vyplývá, že by odměna členů Tribunálu CETA částečně závisela na počtu sporů předložených investory. Judikatura vyznívající ve prospěch investorů by proto měla pozitivní vliv na odměnu těchto členů a mohla by být zdrojem střetu zájmů.

- 63 Belgické království se zatřetí zamýšlí nad slučitelností pravidel jmenování členů Tribunálu a Odvolacího tribunálu stanovených v čl. 8.27 odst. 2 a 3 a čl. 8.28 odst. 3 a odst. 7 písm. c) dohody CETA s článkem 47 druhým pododstavcem Listiny.
- 64 Podotýká, že tito členové budou jmenováni Smíšeným výborem CETA, jemuž spolupředsedají ministr zahraničního obchodu Kanady a člen Komise odpovědný za obchod (nebo jimi jmenované osoby). Podle Belgického království přitom z Evropské charty o statutu soudců, na niž odkazují doporučení Poradního sboru evropských soudců (CCJE), vyplývá, že jsou-li soudci jmenováni výkonou mocí, musí se tak dít v návaznosti na doporučení nezávislého orgánu, který je složen v podstatné míře z představitelů soudní moci.
- 65 Začtvrté se Belgické království zamýšlí nad slučitelností podmínek odvolávání členů Tribunálu a Odvolacího tribunálu CETA upravených v čl. 8.30 odst. 4 dohody CETA, který umožňuje odvolání člena rozhodnutím Smíšeného výboru CETA, s článkem 47 druhým pododstavcem Listiny. Z Evropské charty o statutu soudců a z doporučení CCJE přitom podle Belgického království vyplývá, že do každého rozhodnutí o odvolání soudce musí být zapojen nezávislý orgán, takové rozhodnutí musí být vydáno ve spravedlivém řízení, ve kterém je respektováno právo na obhajobu, a musí proti němu existovat opravný prostředek k orgánu vyššího stupně soudní povahy. V zájmu zajištění nezávislosti soudců každopádně nesmí být možné, aby byli odvolávání výkonou mocí.
- 66 Konečně zapáté se Belgické království zamýšlí nad slučitelností pravidel etiky, jimiž se budou muset členové uvedených tribunálů řídit na základě čl. 8.28 odst. 4, čl. 8.30 odst. 1 a čl. 8.44 odst. 2 dohody CETA, s článkem 47 druhým pododstavcem Listiny.
- 67 Podle Belgického království tato ustanovení v podstatě stanoví, že uvedení členové budou dodržovat směrnice IBA, dokud Výbor pro služby a investice nepřijme kodex chování. Z Magny charty soudců, kterou přijal CCJE dne 17. listopadu 2010, přitom podle Belgického království vyplývá, že pravidla etiky platná pro soudce musí vzejít od soudců samotných nebo přinejmenším musí soudci hrát při vypracování těchto pravidel významnou roli.
- 68 Vzhledem k tomu, že jsou směrnice IBA určeny rozhodcům, a nikoli soudcům, mohly by podle Belgického království obsahovat standardy nezávislosti, které nejsou pro soudce vhodné.
- 69 Belgické království rovněž podotýká, že podle čl. 8.30 odst. 1 dohody CETA členové Tribunálu a Odvolacího tribunálu CETA „nesmí vystupovat jako právní zástupce, znalec jmenovaný stranou nebo svědek v žádném probíhajícím nebo novém investičním sporu podle této nebo jiné mezinárodní dohody“, nevyžaduje se však, aby tito členové ohlašovali své externí činnosti, natož aby tyto činnosti podléhaly předchozímu schválení. Příslušné mezinárodní instrumenty, jako je Evropská charta o statutu soudců, přitom podle Belgického království stanoví, že výkon takových činností musí být ohlášen a předem schválen.

IV. Shrnutí vyjádření předložených Soudnímu dvoru

A. Ke slučitelnosti zamýšleného mechanismu ŘSIS s autonomií právního řádu Unie

- 70 Většina vlád, které předložily vyjádření, spolu s Radou a Komisí zdůrazňují, že článek 8.31 dohody CETA jednoznačně brání Tribunálu CETA ve výkladu ustanovení primárního či sekundárního unijního práva. V tom se podle nich dohoda CETA liší zejména od návrhu dohody, který Soudní dvůr zkoumal v posudku 1/09 (Dohoda o vytvoření jednotného systému pro řešení sporů týkajících se patentů) ze dne 8. března 2011 (EU:C:2011:123).

- 71 Podle jejich vyjádření z uvedeného článku 8.31 mimoto vyplývá, že Soudní dvůr nebude vázán výkladem ustanovení dohody CETA, který bude v souladu s mezinárodním právem veřejným podávat Tribunál CETA. Dohoda CETA se tak liší od návrhu dohody zkoumaného v posudku 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP) ze dne 18. prosince 2014 (EU:C:2014:2454).
- 72 Článek 8.31 odst. 2 a čl. 8.39 odst. 1 dohody CETA podle nich dále vylučují možnost Tribunálu CETA, a případně též Odvolacího tribunálu CETA, vyslovovat se k oprávněnosti napadeného opatření.
- 73 Uvádějí, že nálezy Tribunálu CETA ostatně nemají účinek erga omnes, neboť článek 8.41 dohody CETA stanoví, že tyto nálezy budou závazné pouze pro strany sporu. Z tohoto pohledu je rovněž vyloučena možnost, aby nález Tribunálu CETA zasáhl do výlučné pravomoci Soudního dvora k podání konečného výkladu unijního práva.
- 74 Podle jejich vyjádření navíc Tribunál CETA nemůže díky mechanismu uvedenému v článku 8.21 dohody CETA posuzovat rozdělení pravomocí mezi Unii a její členské státy. Problém, na nějž Soudní dvůr upozornil v bodech 33 až 36 posudku 1/91 (Dohoda o EHP – I) ze dne 14. prosince 1991 (EU:C:1991:490) a v bodech 224 a 225 posudku 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP) ze dne 18. prosince 2014 (EU:C:2014:2454), tedy podle nich v daném případě nevyvstává.
- 75 Dle shora uvedených vyjádření zachovaly strany prostřednictvím souboru těchto podrobných pravidel zakotvených v dohodě CETA autonomii právního řádu Unie.
- 76 Tyto vlády, Rada i Komise uznávají, že ve sporech mezi kanadským investorem a Unií nastanou situace, kdy bude muset Tribunál CETA při posuzování, zda došlo k porušení některého z ustanovení oddílu C nebo D kapitoly osm dohody CETA, zkoumat účinky unijního opatření, které tento investor napadá. Jak ale stanoví čl. 8.31 odst. 2 dohody CETA, v takových situacích se bude muset Tribunál CETA omezit na zkoumání unijního práva jako skutkového zjištění a nebude moci podat právní výklad.
- 77 Podle těchto vlád, Rady a Komise tedy skutečnost, že nedojde k zásahu do výlučné pravomoci Soudního dvora k podání konečného výkladu unijního práva, vychází z toho, že Tribunál CETA bude muset uplatňovat a vykládat mezinárodní právo tvořené samotnou dohodou CETA a ostatními pravidly mezinárodního práva platnými mezi stranami, a nikoli právo unijní. Tribunál CETA a Soudní dvůr budou každý působit v rámci zcela odlišných právních systémů. Neexistence přímého účinku dohody CETA v domácích právních řádech stran, upravená v jejím článku 30.6, tuto odlišnost podtrhuje.
- 78 Podle těchto vlád, Rady a Komise není s ohledem na tuto odlišnost nijak zapotřebí upravovat v rámci režimu řešení sporů před Tribunálem a Odvolacím tribunálem CETA mechanismus předběžného řízení před Soudním dvorem. Taková analýza, jakou Soudní dvůr provedl v bodech 236 až 248 posudku 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP) ze dne 18. prosince 2014 (EU:C:2014:2454), je v projednávaném případě irelevantní. V projednávaném případě mimoto odpadají i důvody, jež vedly Soudní dvůr ke zkoumání možnosti mechanismu předchozího řízení v jeho posudku 1/91 (Dohoda o EHP – I) ze dne 14. prosince 1991 (EU:C:1991:490, body 54 až 65). Na rozdíl od Dohody o Evropském hospodářském prostoru (EHP) totiž předmětem dohody CETA v žádném případě není rozšířit část unijního *acquis* i na Kanadu.

B. Ke slučitelnosti zamýšleného mechanismu ŘSIS s obecnou zásadou rovného zacházení a s požadavkem efektivity

- 79 Většina vlád, které předložily vyjádření, spolu s Radou a Komisí uvádějí, že kanadské podniky a fyzické osoby investující v Unii na jedné straně a podniky a fyzické osoby z členských států investující v Unii na straně druhé se nenacházejí ve srovnatelných situacích, neboť jedni uskutečňují mezinárodní investice a druzí investice uvnitř Unie.

- 80 Srovnatelné jsou podle nich pouze situace kanadských podniků a fyzických osob investujících v Unii a situace podniků a fyzických osob z členských států investujících v Kanadě.
- 81 Poukazují dále na judikaturu Soudního dvora, podle které se zásada rovného zacházení stanovená v unijním právu nepoužije na vztahy Unie se třetími státy. Články 20 a 21 Listiny jsou tedy podle některých z uvedených vlád a Rady pro posouzení slučitelnosti dohody CETA s unijním právem irelevantní.
- 82 Tato zásada se podle nich nepoužije ani v případě rozdílného zacházení s „místně usazenými podniky“ ve smyslu článku 8.1 dohody CETA, vlastněnými či kontrolovanými kanadským investorem, oproti podnikům usazeným v Unii, které takovým investorem vlastněny ani kontrolovány nejsou.
- 83 Prvně uvedené podniky totiž zosobňují investice kanadských podniků či fyzických osob a takto musí být v rámci dohody CETA chápány. V případě místně usazených podniků proto musí být na rozdílné zacházení, na něž Belgické království poukazuje, nahlíženo stejně jako na rozdílné zacházení s kanadskými podniky a fyzickými osobami investujícími v Unii oproti podnikům a fyzickým osobám z členských států investujícím v Unii.
- 84 Podle shora uvedených vyjádření je rozdílné zacházení zmíněné v žádosti o posudek každopádně odůvodněno cílem přispět k volnému a spravedlivému obchodování ve smyslu čl. 3 odst. 5 SEU i cílem zapojit všechny země do světové ekonomiky stanoveným v čl. 21 odst. 2 písm. e) SEU. Pravomoc Unie uzavírat na základě článku 207 SFEU dohody se třetími státy v oblasti přímých investic a na základě čl. 4 odst. 1 a 2 písm. a) SFEU dohody se třetími státy v oblasti jiných než přímých investic by byla zbavena své podstaty, kdyby jí unijněprávní zásada rovného zacházení zapovídala brát na sebe specifické závazky týkající se investic ze třetích států.
- 85 V souvislosti s otázkou, kterou si ještě klade Belgické království ohledně slučitelnosti mechanismu ŘSIS s požadavkem efektivnosti unijního práva, když poukazuje na případ, kdy by Tribunál CETA rozhodl, že pokuta uložená kanadskému investorovi Komisí nebo orgánem pro hospodářskou soutěž některého členského státu je v rozporu s hmotněprávním ustanovením kapitoly osm dohody CETA, a přiznal by odškodnění odpovídající výši této pokuty, má většina vlád, které předložily vyjádření, spolu s Radou a Komisí za to, že se jedná o falešný problém.
- 86 Podle nich je totiž velmi nepravděpodobné, že by Tribunál CETA, který bude muset zejména z důvodu práva na regulaci zdůrazněného v článku 8.9 dohody CETA respektovat existenci unijního práva hospodářské soutěže, rozhodl, že pokuta uložená na základě tohoto práva porušuje dohodu CETA.

C. Ke slučitelnosti zamýšleného mechanismu ŘSIS s právem na přístup k nezávislému soudu

- 87 Některé z vlád, které předložily vyjádření, a Rada tvrdí, že článek 47 Listiny a ostatní evropské dokumenty, na něž je odkazováno v žádosti o posudek, se na zamýšlený mechanismus ŘSIS nepoužijí.
- 88 K tomu uvádějí, že Kanada těmito dokumenty není vázána a že dohoda CETA nespadá pod unijní právo, nýbrž pod právo mezinárodní, které se jako jediné na tento mechanismus použije.
- 89 Jiné z vlád, které předložily vyjádření, a Komise mají naopak za to, že se článek 47 Listiny použije. Avšak na rozdíl od toho, co je naznačováno v žádosti o posudek, je podle nich dohoda CETA s tímto článkem v souladu.
- 90 V tomto ohledu poukazují nejprve na to, že Tribunál CETA bude „hybridní“ povahy v tom smyslu, že v sobě bude zahrnovat nejen soudní prvky řešení sporů, ale také prvky mezinárodního rozhodčího řízení. Mezi posledně uvedené prvky podle nich patří požadavek na předchozí konzultace, mnoho složek řízení před Tribunálem, podmínky jmenování, odměňování a odvolávání jeho členů a absence

účinku erga omnes u jeho nálezů. Tribunál CETA navíc podle nich nemá obligatorní jurisdikci, neboť investor může spor předložit buď běžnému soudu, nebo Tribunálu CETA. Z toho pak vyplývá, že požadavek nezávislosti neplatí pro Tribunál CETA stejným způsobem jako pro běžný soud.

- 91 Dále podtrhují, že na rozdíl od většiny ustanovení dohody CETA není oddíl F její kapitoly osm prováděn prozatímně a že aspekty, jež vedly Belgické království k pochybnostem o slučitelnosti zamýšleného mechanismu ŘSIS s právem na přístup k nezávislému soudu, a sice přístup malých a středních podniků k tomuto mechanismu, podmínky jmenování, odměňování a odvolávání členů Tribunálu a Odvolacího tribunálu CETA a pravidla etiky, která se na ně vztahují, ještě musí být všechny podrobně upraveny. Existence závazku ohledně takových podrobností podle nich jasně vyplývá z čl. 8.27 odst. 15, čl. 8.39 odst. 6 a čl. 8.44 odst. 2 dohody CETA, z bodu 6 písm. f) a h) společného nástroje k výkladu a z prohlášení č. 36.
- 92 Vzhledem k tomu, že v rámci posudku má Soudní dvůr zkoumat dohodu ve stavu, v jakém je „zamýšlena“, je podle nich vhodné zohlednit tento závazek, který po svém naplnění dále posílí záruky již nyní zakotvené v dohodě CETA.
- 93 Tyto vlády, Rada a Komise konečně tvrdí, že obavy uvedené v žádosti o posudek jsou nepodložené, i když nebudou ohlášená vylepšení vzata v úvahu.
- 94 Pokud jde zaprvé o přístup malých a středních podniků k Tribunálu CETA, připomínají, že investoři nejsou povinni předkládat své spory Tribunálu CETA, neboť mohou rovněž činit právní kroky před vnitrostátními soudy stran, které nabízejí veškeré záruky bezplatné právní pomoci. Pokud by tedy bylo pro investora z finančních důvodů nemožné předložit spor Tribunálu CETA, nebyl by tím připraven o své právo na přístup k nezávislému soudu.
- 95 Poskytování bezplatné právní pomoci mimoto podle nich není spolehlivým parametrem pro určení, zda je dodrženo základní právo na přístup k soudu.
- 96 Uvádějí také, že se pravidlo obsažené v čl. 8.39 odst. 5 dohody CETA, podle něhož náklady řízení před Tribunálem CETA v zásadě hradí neúspěšná strana, neliší od pravidla obvykle používaného před běžnými soudy.
- 97 Pokud jde zadruhé o podmínky odměňování členů Tribunálu CETA, tyto vlády, Rada a Komise se domnívají, že Belgické království nesprávně kvalifikuje Smíšený výbor CETA jako výkonný orgán. V tomto ohledu podotýkají, že každé rozhodnutí s právními účinky, které tento výbor přijme, bude muset být v souladu s čl. 218 odst. 9 SFEU, což bude mít za následek, že Radě a Komisi v tomto rozhodovacím procesu připadne zásadní úloha.
- 98 Článek 8.27 odst. 12 dohody CETA, který stanoví, že Smíšený výbor CETA stanoví měsíční honorář členů Tribunálu CETA, tedy podle nich není nijak problematický. Navíc vzhledem k požadavku nezávislosti uvedenému v čl. 8.30 odst. 1 dohody CETA bude tento výbor muset zajistit, aby výše a způsob stanovení tohoto honoráře nezpochybnily nezávislost těchto členů. To platí i pro pravidelnou mzdu uvedenou v čl. 8.27 odst. 15 dohody CETA a pro odměnu členů Odvolacího tribunálu uvedenou v jejím čl. 8.28 odst. 7 písm. d).
- 99 Dále vzhledem k tomu, že odměna členů Tribunálu CETA upravená v čl. 8.27 odst. 14 dohody CETA bude určena na základě tarifní stupnice stanovené generálním tajemníkem a předsedou ICSID, podle nich Belgické království nesprávně tvrdí, že tato odměna bude záviset na pracovní zátěži těchto členů.
- 100 Pokud jde zatřetí o jmenování členů Tribunálu CETA, většina vlád, které předložily vyjádření, spolu s Radou a Komisí uvádějí, že členové mezinárodních soudů jsou jmenováni příslušnými vládami, a tudíž výkonnou mocí.

- 101 Co se týče začtvrté podmínky odvolávání členů Tribunálu CETA, tytéž vlády a orgány poznamenávají, že stanovení možnosti stran dohody, kterou se zřizuje mezinárodní soud, uvolňovat členy tohoto soudu z jejich funkcí, je obvyklé. Podle nich je tomu tak mimo jiné v případě Mezinárodního trestního soudu.
- 102 Pokud jde zapáté o pravidla etiky platná pro členy zamýšlených tribunálů, Belgické království podle jejich vyjádření nesprávně uvádí, že tyto tribunály nebudou mít povinnost ohlašovat své externí činnosti. Podle nich totiž z čl. 8.30 odst. 1 dohody CETA vyplývá, že tito členové budou povinni dodržovat směrnice IBA a veškerá pravidla přijatá Výborem pro služby a investice CETA na základě čl. 8.44 odst. 2 dohody CETA. Směrnice IBA přitom stanoví rozsáhlou povinnost transparentnosti pro všechny skutečnosti, jež by se mohly dotknout nestrannosti nebo nezávislosti soudců.
- 103 Budou-li mít ostatně členové zamýšlených tribunálů možnost vykonávat externí činnosti, je to podle shora uvedených vyjádření odůvodněno v prvé řadě tím, že tito členové nebudou zaměstnáni na úplný úvazek. Z tohoto důvodu podle nich čl. 8.27 odst. 12 dohody CETA stanoví, že není-li předložen žádný spor, bude těmto členům vyplácen pouze měsíční honorář za jejich dostupnost.
- 104 Kdyby za těchto okolností nebylo členům zamýšlených tribunálů dovoleno vykonávat externí činnost, neměli by zaručen dostatečný příjem.

V. Zaujetí stanoviska Soudního dvora

- 105 Úvodem je třeba konstatovat, že se žádost o posudek týká oddílu F kapitoly osm dohody CETA a že s ohledem na skutečnost připomenutou v bodě 3 tohoto posudku je jejím předmětem skutečně „zamýšlená dohoda“ ve smyslu čl. 218 odst. 11 SFEU. Tato žádost je tedy přípustná a žádá z vlád a žádá z orgánů, které se řízení účastnily, ostatně v tomto ohledu nevyjádřily žádné pochybnosti.

A. Ke slučitelnosti zamýšleného mechanismu ŘSIS s autonomií právního řádu Unie

1. Zásady

- 106 Hned zkraje je třeba připomenout, že mezinárodní dohoda, která počítá s vytvořením soudu pověřeného výkladem jejích ustanovení, jehož rozhodnutí budou pro Unii závazná, je v zásadě s unijním právem slučitelná. Pravomoc Unie v oblasti mezinárodních vztahů a její způsobilost k uzavírání mezinárodních dohod totiž nezbytně zahrnují možnost podřídit se ve věcech výkladu a použití ustanovení takových dohod rozhodnutím soudu vytvořeného nebo určeného na základě těchto dohod [posudek 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP) ze dne 18. prosince 2014, EU:C:2014:2454, bod 182, viz také posudky 1/91 (Dohoda EHP – I) ze dne 14. prosince 1991, EU:C:1991:490, body 40 a 70, a 1/09 (Dohoda o vytvoření jednotného systému pro řešení sporů týkajících se patentů) ze dne 8. března 2011, EU:C:2011:123, bod 74].
- 107 Mezinárodní dohoda uzavřená Unií mimoto může mít dopady na pravomoci unijních orgánů, avšak pouze za předpokladu, že jsou splněny zásadní podmínky zachování povahy těchto pravomocí, a tudíž není ohrožena autonomie právního řádu Unie [viz zejména posudky 1/00 (Dohoda o vytvoření společného evropského letového prostoru) ze dne 18. dubna 2002, EU:C:2002:231, body 20 a 21, a 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP) ze dne 18. prosince 2014, EU:C:2014:2454, bod 183].
- 108 Z toho vyplývá, že počítá-li dohoda CETA – jak vyplývá z bodu 6 písm. f), g) a i) společného nástroje k výkladu a jak uvedl generální advokát v bodě 18 svého stanoviska – s judicializací řešení sporů mezi investorem a státem prostřednictvím zřízení Tribunálu a Odvolacího tribunálu CETA a v dlouhodobějším výhledu pak mnohostranného tribunálu pro investice, může být tato dohoda s unijním právem slučitelná pouze pod podmínkou, že neohrozí autonomii právního řádu Unie.

- 109 Tato autonomie ve vztahu k právu členských států i k právu mezinárodnímu vyplývá z podstatných charakteristických rysů Unie a jejího práva. Unijní právo se totiž vyznačuje tím, že vychází z autonomního pramene tvořeného Smlouvami, svou předností před právem členských států a přímým účinkem celé řady ustanovení použitelných ve vztahu k jejich státním příslušníkům i ve vztahu k samotným členským státům. Takovéto charakteristické rysy daly vzniknout strukturovanému systému na sobě navzájem závisících zásad, norem a právních vztahů, jimiž jsou vzájemně vázány sama Unie a její členské státy, jakož i členské státy mezi sebou (viz zejména rozsudek ze dne 10. prosince 2018, Wightman a další, C-621/18, EU:C:2018:999, bod 45 a citovaná judikatura).
- 110 Tato autonomie tedy spočívá v tom, že je Unie nadána ústavním rámcem, který je pro ni specifický. Do tohoto rámce spadají základní hodnoty zakotvené v článku 2 SEU, podle kterého je Unie „založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv“, dále obecné zásady unijního práva, ustanovení Listiny a ustanovení Smlouvy o EU a Smlouvy o FEU, jež obsahují zejména pravidla týkající se svěřeni a rozdělení pravomocí, pravidla fungování unijních orgánů a soudního systému Unie a základní pravidla ve specifických oblastech, která jsou strukturována tak, aby přispěla k naplnění procesu integrace připomenutého v čl. 1 druhém pododstavci SEU [v tomto smyslu viz posudek 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP) ze dne 18. prosince 2014, EU:C:2014:2454, bod 158].
- 111 V zájmu zachování těchto specifických rysů a autonomie takto vytvořeného právního řádu zavedly Smlouvy soudní systém určený k zajištění soudržného a jednotného výkladu unijního práva. V souladu s článkem 19 SEU přísluší vnitrostátním soudům a Soudnímu dvoru, aby zaručily plné uplatňování unijního práva ve všech členských státech a účinnou soudní ochranu, přičemž Soudnímu dvoru náleží výlučná pravomoc k podání konečného výkladu unijního práva. Za tím účelem je v tomto systému obsaženo zejména řízení o předběžné otázce upravené v článku 267 TFUE [posudek 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP) ze dne 18. prosince 2014, EU:C:2014:2454, body 174 až 176 a 246].
- 112 V projednávaném případě je třeba s ohledem na otázky nastolené v žádosti o posudek zkoumat, zda mechanismus ŘSIS upravený v kapitole osm oddíle F dohody CETA může Unii bránit v tom, aby fungovala v souladu se shora uvedeným ústavním rámcem.
- 113 Pro účely tohoto zkoumání je nutno předeslat, že zamýšlený mechanismus ŘSIS stojí mimo rámec soudního systému Unie.
- 114 Soud, s jakým počítá dohoda CETA, je totiž odlišný od vnitrostátních soudů Kanady, unijních soudů i vnitrostátních soudů členských států Unie. Tribunál a Odvolací tribunál CETA tedy nelze považovat za součást soudního systému kterékoli z těchto stran.
- 115 Avšak skutečnost, že zamýšlený mechanismus ŘSIS stojí vně soudního systému Unie, sama o sobě neznamená, že tento mechanismus ohrožuje autonomii právního řádu Unie.
- 116 V případě mezinárodních dohod uzavíraných Unií totiž pravomoc soudů uvedených v článku 19 SEU k podání výkladu a k uplatňování těchto dohod nestojí nad pravomocí soudů třetích států, s nimiž byly tyto dohody uzavřeny, ani nad pravomocí mezinárodních soudů, které jsou takovými dohodami zřízeny.
- 117 Ačkoli jsou tedy tyto dohody nedílnou součástí unijního práva, a mohou být tudíž předmětem řízení o předběžné otázce (viz zejména rozsudky ze dne 30. dubna 1974, Haegeman, 181/73, EU:C:1974:41, body 5 a 6, ze dne 25. února 2010, Brita, C-386/08, EU:C:2010:91, bod 39, a ze dne 22. listopadu 2017, Aebtri, C-224/16, EU:C:2017:880, bod 50), týkají se stejně tak i těchto třetích států, a mohou tedy být vykládány rovněž soudy těchto států. Mimoto právě z důvodu reciproční povahy mezinárodních dohod a nutnosti zachovat pravomoc Unie v mezinárodních vztazích může Unie – jak

vyplývá z judikatury citované v bodě 106 tohoto posudku – uzavřít dohodu, která svěřuje mezinárodnímu soudu pravomoc k podání výkladu této dohody, aniž se tento soud musí řídit jejím výkladem podaným soudy stran.

- 118 Z těchto skutečností vyplývá, že unijní právo nebrání tomu, aby kapitola osm oddíl F dohody CETA upravila zřízení tribunálu, odvolacího tribunálu a výhledově mnohostranného tribunálu pro investice, ani tomu, aby jim svěřila pravomoc k podání výkladu a k uplatňování ustanovení dohody ve světle pravidel a zásad mezinárodního práva platných mezi stranami. Vzhledem k tomu, že tyto tribunály stojí vně soudního systému Unie, nemohou být naproti tomu oprávněny k podání výkladu či k uplatňování jiných ustanovení unijního práva než ustanovení dohody CETA nebo k vydávání nálezů, jež by ve svém důsledku mohly bránit unijním orgánům v tom, aby fungovaly v souladu s ústavním rámcem Unie.
- 119 Pro účely ověření slučitelnosti zamýšleného mechanismu ŘSIS s autonomií právního řádu Unie je proto zapotřebí se ujistit o tom:
- že kapitola osm oddíl F dohody CETA nesvěřuje zamýšleným tribunálům žádnou jinou pravomoc k podání výkladu či uplatňování unijního práva než pravomoc k podání výkladu a uplatňování ustanovení této dohody ve světle pravidel a zásad mezinárodního práva platných mezi stranami a
 - že uvedená kapitola osm oddíl F neupravuje pravomoci těchto tribunálů tak, aby mohly – aniž by samy vykládaly či uplatňovaly jiné normy unijního práva než normy obsažené v dohodě – vydávat nálezy, jež by ve svém důsledku bránily unijním orgánům v tom, aby fungovaly v souladu s ústavním rámcem Unie.

2. K neexistenci pravomoci k podání výkladu a uplatňování jiných norem unijního práva než ustanovení dohody CETA

- 120 Článek 8.18 dohody CETA, který je zařazen v její kapitole osm oddíle F, svěřuje Tribunálu CETA pravomoc projednat žalobu investora strany na to, že druhá strana porušila povinnost podle oddílu C (články 8.6 až 8.8) nebo D (články 8.9 až 8.14) této kapitoly osm.
- 121 Za tím účelem bude Tribunál CETA podle čl. 8.31 odst. 1 dohody CETA uplatňovat „tuto dohodu ve výkladu, který je v souladu s Vídeňskou úmluvou [...] a s dalšími pravidly a zásadami mezinárodního práva platného mezi stranami“. Tribunál CETA naproti tomu nebude příslušný – jak je upřesněno v čl. 8.31 odst. 2 první větě této dohody – „k tomu, aby posuzoval oprávněnost opatření, které údajně představuje porušení této dohody, podle domácího práva strany“.
- 122 Z toho vyplývá, že pravomoc k podání výkladu a k uplatňování, která je Tribunálu CETA svěřena, se omezuje pouze na ustanovení dohody CETA a že takový výklad či takové uplatňování musí probíhat v souladu s pravidly a zásadami mezinárodního práva platnými mezi stranami.
- 123 Kapitola osm oddíl F dohody CETA se v tomto liší od návrhu dohody o vytvoření jednotného systému pro řešení sporů týkajících se patentů, který byl v posudku 1/09 (Dohoda o vytvoření jednotného systému pro řešení sporů týkajících se patentů) ze dne 8. března 2011 (EU:C:2011:123) prohlášen za neslučitelný s unijním právem.
- 124 V rámci uvedeného návrhu totiž „rozhodné právo“, které bylo definováno v jeho článku 14a, zahrnovalo mimo jiné „přímo použitelné právo Společenství, zejména nařízení Rady [...] o patentu Společenství, a vnitrostátní právní předpisy provádějící právo Společenství“. Soudní dvůr z toho v bodě 78 uvedeného posudku dovodil, že patentový soud, s jehož zřízením bylo počítáno, by měl vykládat a uplatňovat nejen ustanovení dohody, ale rovněž budoucí nařízení o patentu Společenství, jakož i jiné nástroje unijního práva, zejména nařízení a směrnice, ve spojení s nimiž by bylo případně

třeba uvedené nařízení vykládat. Soudní dvůr též v uvedeném bodě zdůraznil, že by tento soud mohl rozhodnout spor, který mu byl předložen k projednání, z hlediska základních práv a obecných zásad unijního práva, nebo dokonce přezkoumat platnost unijního aktu.

- 125 Tyto skutečnosti přispěly k závěru Soudního dvora, že by uzavření uvedeného návrhu dohody zasahovalo do samotné podstaty pravomocí, které Smlouvy svěřují unijním orgánům a členským státům a které jsou zásadní za účelem zachování samotné povahy unijního práva [posudek 1/09 (Dohoda o vytvoření jednotného systému pro řešení sporů týkajících se patentů) ze dne 8. března 2011, EU:C:2011:123, bod 89].
- 126 Kapitola osm oddíl F dohody CETA se rovněž liší od dohody o investicích, o níž šlo ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 6. března 2018, *Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158)*, neboť zmíněná dohoda – jak Soudní dvůr uvedl v bodech 42, 55 a 56 uvedeného rozsudku – zřizovala soud, který měl řešit spory, jež se mohly týkat výkladu či uplatňování unijního práva.
- 127 Ve shora uvedeném rozsudku šlo navíc o dohodu mezi členskými státy. Otázka, zda je zřízení či zachování investičního soudu takovou dohodou v souladu s unijním právem, je přitom odlišná od otázky, zda je s unijním právem slučitelné zřízení takového soudu dohodou mezi Unií a třetím státem (rozsudek ze dne 6. března 2018, *Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158*, body 57 a 58).
- 128 Členské státy jsou totiž ve všech oblastech spadajících do unijního práva povinny dodržovat zásadu vzájemné důvěry. Tato zásada ukládá každému z těchto států, aby až na výjimečné okolnosti vycházel z toho, že všechny ostatní členské státy dodržují unijní právo, včetně základních práv, jako je právo na účinnou právní ochranu u nezávislého soudu zakotvené v článku 47 Listiny [v tomto smyslu viz zejména posudek 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP) ze dne 18. prosince 2014, EU:C:2014:2454, bod 191, a rozsudek ze dne 26. dubna 2018, *Donnellan, C-34/17, EU:C:2018:282*, body 40 a 45].
- 129 Tato zásada vzájemné důvěry, zejména jde-li o dodržování práva na účinnou právní ochranu u nezávislého soudu, se přitom ve vztazích mezi Unií a třetím státem neuplatní.
- 130 Závěr učiněný v bodě 122 tohoto posudku nemůže být vyvrácen článkem 8.31 odst. 2 dohody CETA, který stanoví, že „při určování souladu opatření s touto dohodou může tribunál domácí právo strany případně zvážit jako skutkové zjištění“, a ve kterém se dále uvádí, že „[v] takovém případě postupuje tribunál podle převládajícího výkladu domácího práva soudy nebo orgány dané strany sporu“, k čemuž se dodává, že „význam domácího práva, jak byl objasněn tribunálem, není pro soudy ani orgány této strany závazný“.
- 131 Jediným účelem těchto upřesnění je totiž reflektovat skutečnost, že když bude Tribunál CETA posuzovat, zda investorem napadené opatření, které bylo přijato hostitelským státem investice nebo Unií, je v souladu s dohodou CETA, bude muset na základě informací a argumentů, které mu předloží uvedený investor, jakož i tento stát nebo Unie, nevyhnutelně přistoupit k posouzení účinků tohoto opatření. Toto posouzení může případně vyžadovat, aby bylo zváženo domácí právo žalované strany. Jak ale jednoznačně stanoví čl. 8.31 odst. 2 dohody CETA, toto posouzení nemůže být pokládáno za výklad tohoto domácího práva Tribunálem CETA, nýbrž naopak spočívá ve zvážení tohoto práva jako skutkového zjištění, s tím, že Tribunál CETA je v tomto ohledu povinen postupovat podle převládajícího výkladu tohoto práva soudy a orgány dané strany a tyto soudy a orgány ostatně nejsou vázány významem jejich domácího práva, jak byl objasněn tímto Tribunálem.
- 132 Absence pravomoci k podání výkladu jiných norem unijního práva než ustanovení dohody CETA se rovněž odráží v článku 8.21 této dohody, který svěřuje Unii, a nikoli Tribunálu CETA, pravomoc určit – v případě, že má kanadský investor v úmyslu napadnout opatření přijatá členským státem nebo Unií – zda musí být spor vzhledem k pravidlům rozdělení pravomocí mezi Unií a její členské státy veden s takovým členským státem, nebo s Unií. Výlučná pravomoc Soudního dvora rozhodovat o rozdělení

pravomocí mezi Unii a její členské státy je tak zachována a kapitola osm oddíl F dohody CETA se v tomto ohledu liší od návrhu dohody, který byl předmětem posudku 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP) ze dne 18. prosince 2014 (EU:C:2014:2454, body 224 až 231).

- 133 Ani Odvolací tribunál CETA nebude vykládat či uplatňovat jiné normy unijního práva než ustanovení dohody CETA. Článek 8.28 odst. 2 písm. a) této dohody totiž stanoví, že Odvolací tribunál bude moci „potvrdit, změnit nebo zrušit nález tribunálu na základě [...] vad při uplatňování nebo výkladu použitelného práva“, přičemž toto „použitelné právo“ označuje – vzhledem k tomu, jaké právo může Tribunál CETA na základě čl. 8.31 odst. 1 této dohody uplatňovat – dohodu CETA a pravidla a zásady mezinárodního práva, ve světle kterých musí být tato dohoda vykládána a uplatňována. Článek 8.28 odst. 2 písm. b) dohody CETA sice dodává, že Odvolací tribunál bude moci rovněž konstatovat „zjevná pochybení při posouzení skutkového stavu, včetně posouzení příslušného domácího práva“, nicméně z výše uvedeného vyplývá, že záměrem stran nebylo svěřit Odvolacímu tribunálu pravomoc k podání výkladu domácího práva.
- 134 Vzhledem k tomu, že Tribunál a Odvolací tribunál CETA stojí vně soudního systému Unie a jejich výkladová pravomoc je omezena pouze na ustanovení dohody CETA uvažovaná ve světle pravidel a zásad mezinárodního práva platných mezi stranami, je ostatně logické, že dohoda CETA neupravuje žádné předběžné řízení, v rámci kterého by byl Tribunál nebo Odvolací tribunál CETA oprávněn či povinen položit Soudnímu dvoru předběžnou otázku.
- 135 Z týchž důvodů je rovněž logické, že dohoda CETA svěřuje těmto tribunálům pravomoc vydat konečné rozhodnutí ve sporu předloženém investorem proti hostitelskému státu jeho investice nebo proti Unii, bez zavedení postupu přezkoumání nálezu soudem tohoto státu nebo Soudním dvorem a bez možnosti, aby investor – až na cílené výjimky vyjmenované v čl. 8.22 odst. 5 dohody CETA – předložil během řízení před těmito tribunály nebo po jeho skončení tentýž spor soudu uvedeného státu nebo Soudnímu dvoru.
- 136 Z výše uvedeného vyplývá, že kapitola osm oddíl F dohody CETA nesvěřuje zamýšleným tribunálům žádnou pravomoc k výkladu či uplatňování unijního práva kromě pravomoci k výkladu či uplatňování ustanovení této dohody.

3. K neexistenci dopadu na fungování orgánů Unie v souladu s jejím ústavním rámcem

- 137 Belgické království a některé z vlád, které předložily vyjádření, zdůraznily, že by se při rozhodování sporů proti Unii předložených Tribunálu CETA mohlo stát, že Tribunál CETA bude v rámci posuzování relevantních skutečností, jež mohou zahrnovat primární právo, na jehož základě bylo napadené opatření přijato, poměřovat zájem na svobodě podnikání, jehož by se dovolával žalující investor, s veřejnými zájmy uvedenými ve Smlouvě o EU a Smlouvě o FEU a v Listině, jichž by se dovolávala Unie na svou obranu.
- 138 Tribunál CETA by tak musel – bez podání výkladu těchto Smluv nebo Listiny – provést posouzení jejich účinků a rozhodnout na základě shora uvedeného poměření zejména o tom, zda je unijní opatření „spravedlivé a rovné“ ve smyslu článku 8.10 dohody CETA, zda se jedná o nepřímé vyvlastnění ve smyslu článku 8.12 této dohody nebo zda musí být považováno za neodůvodněné omezení volného provádění plateb a převodů podle článku 8.13 této dohody. Mohlo by se takto stát, že se bude Tribunál CETA vyslovovat k aktům sekundárního unijního práva na základě posouzení učiněného paralelně k posouzení, které je oprávněn provést Soudní dvůr. Toto posouzení Tribunálu CETA by přitom vedlo ke konečným rozhodnutím, jimiž by byla Unie vázána. Vystává tedy otázka, zda by takové situace, k nimž by mohlo docházet často, ohrožovaly výlučnou pravomoc Soudního dvora k podání konečného výkladu unijního práva, a tím i autonomii právního řádu Unie.

- 139 K zodpovězení této otázky je třeba zaprvé uvést, že definice pojmu „investice“, obsažená v článku 8.1 dohody CETA, je zvláště široká, a zamýšlené tribunály se tak mohou setkat s širokou škálou sporů. Předmětem sporů předložených proti Unii nebo členskému státu mohou být – až na cílené výjimky uvedené v dohodě CETA – opatření v každé oblasti, která se v rámci Unie týká provozování podniků a užívání movitých a nemovitých věcí, cenných papírů, práv duševního vlastnictví, pohledávek či veškerých dalších typů investic.
- 140 Zadruhé je třeba uvést, že navzdory článku 8.21 dohody CETA, který Unii opravňuje k tomu, aby určila, zda v případě žaloby podané k Tribunálu kanadským investorem případně postavení žalovaného jí samotné, nebo zda toto postavení přenechá členskému státu, který je hostitelským státem investice, Unie nebude moci bránit tomu, aby v případě, kdy napadené opatření přijala ona sama, bylo toto opatření Tribunálem CETA posouzeno. Z procesních pravidel zakotvených v dohodě CETA a zejména z jejího čl. 8.25 odst. 1 vyplývá, že žalovaný, ať už se jedná o členský stát, který je hostitelským státem investice, nebo o samotnou Unii, by měl souhlasit s řešením sporu u Tribunálu CETA.
- 141 Zatřetí je třeba konstatovat, že prostřednictvím definice pojmu „investor“ uvedené v článku 8.1 dohody CETA a prostřednictvím upřesnění, které je obsaženo v bodě 6 písm. d) společného nástroje k výkladu, sice dohoda CETA omezuje právo předložit Tribunálu CETA spor vedený proti Unii nebo členskému státu pouze na fyzické a právnické osoby se skutečnou vazbou na Kanadu, na druhou stranu však tato dohoda umožňuje těmto osobám napadnout před Tribunálem CETA každé „opatření“ ve smyslu článku 1.1 dohody CETA, tak jak je vymezeno – pro účely kapitoly osm této dohody – v jejím článku 8.2.
- 142 Vzhledem k tomu, že uvedený článek 1.1 definuje výraz „opatření“ jako opatření ve formě „zákona, nařízení, pravidla, postupu, rozhodnutí, správního úkonu, požadavku, praxe nebo v jakékoli jiné formě“, spory vedené proti Unii se budou moci týkat jakéhokoli typu jejího aktu nebo praxe za předpokladu, že se v souladu s článkem 8.2 dohody CETA ve spojení s oddíly C, D a F její kapitoly osm předmětný akt nebo praxe „týká“ „zahrnuté investice“ ve smyslu článku 8.1 této dohody nebo „investora druhé strany“ v případě této zahrnuté investice.
- 143 Z dohody CETA tak sice vyplývá, že předmětem sporu musí být opatření, které se týká žalobce nebo jeho zahrnuté investice, tato dohoda však nevylučuje, aby se jednalo o obecně závazné opatření nebo o opatření provádějící obecně závazný akt.
- 144 Začtvrté je třeba poukázat na to, že Tribunál CETA sice nemůže – jak vyplývá z výrazu „pouze“ v čl. 8.39 odst. 1 této dohody a ze znění odstavce 4 téhož článku – ani zrušit napadené opatření či požadovat uvedení domácího práva dotyčné strany do souladu s dohodou CETA, ani uložit žalované straně sankci, naproti tomu však může, konstatuje-li, že toto opatření porušuje některé z ustanovení oddílu C nebo D kapitoly osm dohody CETA, uložit na základě písmene a) tohoto čl. 8.39 odst. 1 žalované straně povinnost zaplatit žalujícímu investorovi určitou částku jako náhradu za škody, které v důsledku tohoto porušení utrpěl, zahrnující případně úroky.
- 145 Vzhledem k tomu, že čl. 8.41 odst. 2 dohody CETA upřesňuje, že „strana sporu uzná a splní nález neprodleně“, bude muset Unie tuto částku zaplatit, jestliže jí to bude uloženo konečným nálezem Tribunálu CETA nebo – postupem stanoveným v čl. 8.28 odst. 9 této dohody – Odvolacího tribunálu CETA.
- 146 V tomto ohledu je třeba poznamenat, že pravomoc zamýšlených tribunálů upravená v čl. 8.39 odst. 1 písm. a) dohody CETA přiznat soukromému investorovi odškodnění je atributem režimu ŘSIS zavedeného touto dohodou, který jej odlišuje od systému platného ve Světové obchodní organizaci (WTO) pro řešení sporů mezi smluvními stranami WTO, který je zčásti založen na jednáních těchto smluvních stran a obsahuje několik možností, jak nálezy splnit (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. září 2008, FIAMM a další v. Rada a Komise, C-120/06 P a C-121/06 P, EU:C:2008:476, bod 116).

- 147 Charakteristické rysy pravomoci Tribunálu a Odvolacího tribunálu CETA popsané v bodech 139 až 145 tohoto posudku jsou zajisté v souladu s ochranou zahraničních investorů, na niž se tato dohoda zaměřuje.
- 148 Aniž je dotčen případ, kdy by se strany v rámci dohody CETA dohodly na sblížení svých právních předpisů, pravomoc těchto tribunálů by však ohrozila autonomii právního řádu Unie, kdyby byla upravena tak, že by tyto tribunály mohly při posuzování žalovaných omezení svobody podnikání zpochybnit úroveň ochrany veřejného zájmu, na jehož základě Unie taková omezení zavedla ve vztahu ke všem subjektům investujícím v daném obchodním nebo průmyslovém odvětví vnitřního trhu, místo aby se omezily na ověření, zda zacházení s určitým investorem nebo s určitou zahrnutou investicí netrpí některou z vad uvedených v kapitole osm oddíle C nebo D dohody CETA.
- 149 Kdyby měl totiž Tribunál nebo Odvolací tribunál CETA pravomoc vydat nálezný konstatující, že zacházení s určitým kanadským investorem je neslučitelné s dohodou CETA z důvodu úrovně ochrany veřejného zájmu stanovené unijními orgány, hrozilo by, že Unie bude muset od dosahování této úrovně ochrany upustit pod hrozbou, že jí bude Tribunál CETA opakovaně ukládat povinnost zaplatit odškodnění žalujícímu investorovi.
- 150 Pokud by Unie uzavřela mezinárodní dohodu, jež by mohla vést k tomu, že Unie – nebo členský stát v rámci uplatňování unijního práva – bude muset změnit nebo zrušit určitou právní úpravu v důsledku toho, jak tribunál stojící vně jejího soudního systému posoudil úroveň ochrany veřejného zájmu stanovenou unijními orgány v souladu s ústavním rámcem Unie, bylo by třeba učinit závěr, že taková dohoda narušuje schopnost Unie fungovat autonomně v jejím vlastním ústavním rámci.
- 151 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že unijní normotvůrce přijímá unijní právní úpravu demokratickým postupem definovaným ve Smlouvě o EU a Smlouvě o FEU a že na základě zásady svěřených pravomocí, subsidiarity a proporcionality zakotvených v článku 5 SEU se má za to, že je tato právní úprava vhodná a zároveň nezbytná k dosažení legitimního cíle Unie. V souladu s článkem 19 SEU je na unijním soudu, aby zajistil dohled nad souladem úrovně ochrany veřejných zájmů stanovené takovou právní úpravou zejména se Smlouvou o EU a Smlouvou o FEU, s Listinou a s obecnými zásadami unijního práva.
- 152 Pokud jde o pravomoc zamýšlených tribunálů konstatovat porušení povinností obsažených v kapitole osm oddíle C dohody CETA, její čl. 28.3 odst. 2 stanoví, že ustanovení tohoto oddílu C nelze vykládat tak, že by některé straně bránilo přijímat nebo vymáhat opatření nutná pro ochranu veřejné bezpečnosti či veřejných mravů, pro udržení veřejného pořádku, pro ochranu života nebo zdraví lidí, zvířat a rostlin, s výhradou jediného požadavku, tj. aby tato opatření nebyla použita způsobem, který by představoval prostředek svévolné nebo neoprávněné diskriminace mezi stranami v podobných převládajících podmínkách, nebo skryté omezení obchodu.
- 153 Z výše uvedeného plyne, že Tribunál CETA za těchto podmínek nemá pravomoc konstatovat, že úroveň ochrany veřejného zájmu stanovená unijními opatřeními uvedenými v bodě 152 tohoto posudku je neslučitelná s dohodou CETA, a uložit na tomto základě Unii povinnost zaplatit odškodnění.
- 154 Stejně tak v případě pravomoci zamýšlených tribunálů konstatovat porušení povinností obsažených v kapitole osm oddíle D dohody CETA připomíná její čl. 8.9 odst. 1 výslovně právo stran „na regulaci na svých územích při dosahování legitimních cílů politiky, jako je například ochrana veřejného zdraví, bezpečnost, životní prostředí nebo veřejná mravnost, sociální ochrana a ochrana spotřebitele a podpora a ochrana kulturní rozmanitosti“. Článek 8.9 odst. 2 této dohody mimoto stanoví, že „[p]ro upřesnění je třeba uvést, že samotná skutečnost, že strana provádí regulaci, a to i prostřednictvím změny svých právních předpisů, způsobem, který negativně ovlivňuje investice, nebo zasahuje do očekávání investora, i pokud se týče jeho očekávání zisku, nepředstavuje porušení povinnosti podle tohoto oddílu“.

- 155 Dále bod 1 písm. d) a bod 2 společného nástroje k výkladu stanoví, že „[v] důsledku dohody CETA se [...] nesníží [...] normy a pravidla [každé strany] týkající se bezpečnosti potravin, bezpečnosti výrobků, ochrany spotřebitele, zdraví, životního prostředí nebo ochrany pracovníků“, že „[d]ovoz zboží, dodavatelé služeb a investoři se musí nadále řídit vnitrostátními požadavky, včetně pravidel a předpisů“, a že dohoda CETA „zachovává schopnost [Unie] a jejích členských států a Kanady přijímat a uplatňovat vlastní právní předpisy a pravidla regulující hospodářskou činnost ve veřejném zájmu“.
- 156 Z těchto ustanovení v jejich vzájemném spojení vyplývá, že posuzovací pravomoc Tribunálu a Odvolacího tribunálu CETA nesahá tak daleko, že by jim umožnila zpochybnit úroveň ochrany veřejného zájmu definovanou Uníí v rámci demokratického postupu.
- 157 Tutéž působnost má i bod 3 přílohy 8-A dohody CETA, ve kterém se uvádí, že „[p]ro upřesnění je třeba uvést, že s výjimkou vzácných okolností, kdy je dopad určitého opatření nebo souboru opatření tak silný, že se opatření jeví jako zjevně nepřiměřená, nepředstavují nediskriminační opatření strany, jejichž cílem je chránit legitimní veřejné cíle, jako je zdraví, bezpečnost a životní prostředí, nepřímé vyvlastnění“.
- 158 Je třeba dodat, že pravomoc Tribunálu CETA konstatovat porušení povinnosti, stanovené v článku 8.10 dohody CETA, poskytnout zahrnutým investicím „spravedlivé a rovné zacházení“, je specificky ohraničena, neboť odstavec 2 tohoto článku taxativně vyjmenovává případy, kdy lze takové konstatování učinit.
- 159 V tomto ohledu se strany zaměřily zejména na situace nekorektního zacházení, zjevně svévolného zacházení a cílené diskriminace, což opět svědčí o tom, že se požadovaná úroveň ochrany veřejného zájmu stanovená v rámci demokratického postupu vymyká pravomoci zamýšlených tribunálů ověřovat, zda je zacházení určité strany s investorem nebo zahrnutou investicí „spravedlivé a rovné“.
- 160 Z ustanovení dohody CETA jako celku tedy vyplývá, že výslovným vymezením působnosti oddílů C a D kapitoly osm této dohody, což jsou jediné oddíly, kterých se lze dovolávat před zamýšlenými soudy upravenými v oddíle F této kapitoly, si daly strany záležet na tom, aby vyloučily veškerou pravomoc těchto tribunálů zpochybnit demokraticky učiněná rozhodnutí v rámci jedné strany zejména v oblasti úrovně ochrany veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti, veřejných mravů, zdraví a života osob a zvířat, bezpečnosti potravin, rostlin, životního prostředí, dobrých pracovních podmínek, bezpečnosti výrobků, spotřebitelů či také v oblasti základních práv.
- 161 S ohledem na výše uvedené je nutno uzavřít, že kapitola osm oddíl F dohody CETA neohrožuje autonomii právního řádu Unie.

B. Ke slučitelnosti zamýšleného mechanismu ŘSIS s obecnou zásadou rovného zacházení a s požadavkem efektivity

1. Zásady

- 162 Otázky formulované v žádosti o posudek ke slučitelnosti zamýšleného mechanismu ŘSIS s obecnou zásadou rovného zacházení se týkají souladu tohoto mechanismu s článkem 20 Listiny, který zakotvuje záruku „rovnosti před zákonem“, a s čl. 21 odst. 2 Listiny, který zakazuje diskriminaci na základě státní příslušnosti.
- 163 Podle několika vlád, které předložily vyjádření, a podle Rady přitom není požadována slučitelnost tohoto mechanismu s těmito ustanoveními Listiny.

- 164 Je tedy třeba nejprve určit, zda žádost o posudek, v níž se žádá o zaujetí stanoviska ke slučitelnosti kapitoly osm oddílu F dohody CETA „se Smlouvami, včetně základních práv“, vyžaduje posouzení z hlediska Listiny, či nikoli.
- 165 V této souvislosti je třeba připomenout, že mezinárodní dohody uzavřené Unií musí být plně v souladu se Smlouvami i s ústavními zásadami, které z nich vyplývají [viz zejména posudek 1/15 (Dohoda o PNR EU-Kanada) ze dne 26. července 2017, EU:C:2017:592, bod 67, a rozsudek ze dne 27. února 2018, Western Sahara Campaign UK, C-266/16, EU:C:2018:118, bod 46].
- 166 Článek 218 odst. 11 SFEU, který stanoví, že členský stát, Evropský parlament, Rada nebo Komise si mohou vyžádat posudek Soudního dvora o slučitelnosti zamýšlené dohody „se Smlouvami“, musí být chápán z hlediska tohoto obecného požadavku na slučitelnost s ústavním rámcem Unie.
- 167 V rámci postupu stanoveného v čl. 218 odst. 11 SFEU tedy musí být možné posoudit jakékoli otázky, které by mohly vyvolávat pochybnosti o materiální či formální platnosti dohody z hlediska Smluv. Rozhodnutí ohledně slučitelnosti dohody se Smlouvami může v tomto ohledu zejména záviset nejen na ustanoveních týkajících se pravomoci, řízení či institucionálního uspořádání Unie, ale také na ustanoveních hmotného práva. Totéž platí v případě otázky týkající se slučitelnosti zamýšlené mezinárodní dohody se zárukami zakotvenými v Listině, neboť ta má stejnou právní sílu jako Smlouvy [posudek 1/15 (Dohoda o PNR EU-Kanada) ze dne 26. července 2017, EU:C:2017:592, bod 70].
- 168 Pokud jde o čl. 21 odst. 2 Listiny, podle kterého se „[v] oblasti působnosti Smluv, a aniž jsou dotčena jejich zvláštní ustanovení, [...] zakazuje jakákoli diskriminace na základě státní příslušnosti“, toto ustanovení odpovídá – podle vysvětlení k Listině (Úř. věst. 2007, C 303, s. 17) – čl. 18 prvnímu pododstavci SFEU a musí být uplatňováno v souladu s ním.
- 169 Jak již přitom upřesnil Soudní dvůr, čl. 18 první pododstavec SFEU se nemá použít v případě eventuálního rozdílného zacházení mezi státními příslušníky členských států a státními příslušníky třetích států (rozsudek ze dne 4. června 2009, Vatsouras a Koupatantze, C-22/08 a C-23/08, EU:C:2009:344, bod 52).
- 170 Z toho vyplývá, že čl. 21 odst. 2 Listiny je irelevantní, jedná-li se – jak žádá Belgické království – o posouzení otázky, zda zamýšlený mechanismus ŘSIS může vést k diskriminaci unijních investorů oproti investorům kanadským.
- 171 Naproti tomu článek 20 Listiny, který stanoví, že „[p]řed zákonem jsou si všichni rovni“, neupravuje žádné výslovné omezení své působnosti, a uplatní se tedy ve všech situacích, které se řídí unijním právem, jako jsou situace spadající do působnosti mezinárodní dohody uzavřené Unií (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 26. února 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, body 19 až 21, ze dne 26. září 2013, Texdata Software, C-418/11, EU:C:2013:588, bod 72, a ze dne 16. května 2017, Berlioz Investment Fund, C-682/15, EU:C:2017:373, bod 49).
- 172 Investice uskutečňované v Unii kanadskými podniky a fyzickými osobami spadají – stejně jako za určitých podmínek investice uskutečňované v Unii podniky a fyzickými osobami z členských států – do působnosti unijního práva, a tudíž do působnosti zásady rovnosti před zákonem zaručené v článku 20 Listiny. Toto základní právo se totiž vztahuje na všechny osoby, jejichž situace spadá do unijního práva, a to nezávisle na jejich původu.
- 173 Je zajisté pravda – jak poznamenala Rada – že článek 20 Listiny neukládá Unii povinnost poskytnout ve vnějších vztazích rovné zacházení s různými třetími státy (rozsudek ze dne 21. prosince 2016, Swiss International Air Lines, C-272/15, EU:C:2016:993, body 24 až 26 a citovaná judikatura).

- 174 Jak ale uvedl generální advokát v bodech 198 a 199 svého stanoviska, tato judikatura nebrání posouzení toho, zda mezinárodní dohoda – pokud by v rámci samotné Unie zaváděla rozdílné zacházení s osobami z některého třetího státu a osobami z členských států – porušuje článek 20 Listiny.
- 175 Proto je třeba posoudit otázky vznesené v této části žádosti o posudek z hlediska článku 20 Listiny.
- 176 Rovnost před zákonem upravená v tomto článku je výrazem zásady rovného zacházení, která požaduje, aby se srovnatelnými situacemi nebylo zacházeno odlišně a s odlišnými situacemi stejně, není-li takové zacházení objektivně odůvodněno (rozsudky ze dne 17. října 2013, Schaible, C-101/12, EU:C:2013:661, bod 76, a ze dne 12. července 2018, Spika a další, C-540/16, EU:C:2018:565, bod 35).
- 177 Požadavek na srovnatelnost situací pro účely určení, že došlo k porušení zásady rovného zacházení, musí být posouzen s ohledem na veškeré skutečnosti, které tyto situace charakterizují, a zejména ve světle předmětu a cíle aktu, který předmětné rozlišení zavádí, přičemž se rozumí, že pro tento účel musí být zohledněny zásady a cíle příslušné oblasti, do níž tento akt spadá (rozsudky ze dne 16. prosince 2008, Arcelor Atlantique et Lorraine a další, C-127/07, EU:C:2008:728, bod 26, ze dne 7. března 2017, RPO, C-390/15, EU:C:2017:174, bod 42, a ze dne 22. ledna 2019, Cresco Investigation, C-193/17, EU:C:2019:43, bod 42). Pokud situace nejsou srovnatelné, rozdílné zacházení s dotýcnými situacemi neporušuje rovnost před zákonem zakotvenou v článku 20 Listiny (rozsudek ze dne 22. května 2014, Glatzel, C-356/12, EU:C:2014:350, bod 84).
- 178 Pokud jde konečně o požadavek efektivity unijního práva, žádost o posudek na něj poukazuje pouze v rámci specifické otázky týkající se případu, kdy by Tribunál CETA konstatoval, že uložení pokuty kanadskému investorovi v důsledku porušení článku 101 SFEU nebo článku 102 SFEU je neslučitelné s oddílem C nebo D kapitoly osm dohody CETA. Tuto otázku tedy bude třeba zkoumat z hlediska požadavku efektivity unijního práva hospodářské soutěže, jež je vyjádřením zákazu narušovat uplatňování ustanovení Smlouvy o FEU, jež mají zaručit udržení nenarušené hospodářské soutěže na vnitřním trhu (viz zejména rozsudek ze dne 5. června 2014, Kone, C-557/12, EU:C:2014:1317, bod 32 a citovaná judikatura).

2. Ke slučitelnosti se zásadou rovného zacházení

- 179 Rozdílné zacházení zmíněné v žádosti o posudek vyplývá z nemožnosti podniků a fyzických osob z členských států, které investují v Unii, a podléhají unijnímu právu, napadnout unijní opatření před tribunály, s jejichž zřízením počítá dohoda CETA, zatímco kanadské podniky a fyzické osoby investující v tomtéž obchodním nebo průmyslovém odvětví unijního vnitřního trhu budou moci tato opatření před uvedenými tribunály napadnout.
- 180 Je však nutno konstatovat, že kanadské podniky a fyzické osoby investující v Unii se sice nacházejí z hlediska předmětu a účelu – blíže popsanych v bodech 199 a 200 tohoto posudku – ustanovení dohody CETA o nediskriminačním zacházení a ochraně zahraničních investic, ve srovnatelné situaci jako podniky a fyzické osoby z členských států investující v Kanadě, jejich situace naproti tomu není srovnatelná se situací podniků a fyzických osob z členských států, které investují v Unii.
- 181 V tomto ohledu je třeba poukázat na to, že účelem možnosti kanadských podniků a fyzických osob investujících v Unii dovolávat se dohody CETA před zamýšlenými tribunály je poskytnout těmto kanadským osobám coby zahraničním investorům specifický prostředek proti unijním opatřením, zatímco podniky a fyzické osoby z členských států, které podobně jako uvedené kanadské osoby investují v Unii, nejsou v Unii zahraničními investory, a nebudou tedy mít k tomuto specifickému prostředku přístup, neboť se ostatně ani nemohou – s ohledem na pravidlo zakotvené v čl. 30.6 odst. 1 dohody CETA – přímo dovolávat pravidel obsažených v této dohodě před soudy členských států a Unie.

- 182 Závěr učiněný v bodě 180 tohoto posudku nemůže být vyvrácen skutečností, jež byla zmíněna v žádosti o posudek, že odškodnění přiznané Tribunálem CETA kanadskému investorovi bude v souladu s čl. 8.39 odst. 2 písm. a) této dohody povinně vyplaceno podniku usazenému v Unii, který tento investor vlastní nebo kontroluje, pokud uvedený investor podal žalobu k Tribunálu CETA jménem tohoto „místně usazeného podniku“.
- 183 V tomto ohledu postačí konstatovat – jak uvedl generální advokát v bodě 193 svého stanoviska – že takový podnik je sám o sobě investicí tohoto kanadského investora, takže zapojení tohoto podniku do řízení před zamýšlenými tribunály a do výkonu nálezu nemůže na shora uvedeném výsledku zkoumání srovnatelnosti situace kanadských investorů se situací investorů unijních nic změnit.
- 184 Rovné zacházení s těmito dvěma kategoriemi osob není ani ovlivněno tím, že strany nevyloučily možnost Tribunálu CETA vydat nález, podle kterého pokuta uložená kanadskému investorovi Komisí nebo orgánem pro hospodářskou soutěž některého členského státu z důvodu porušení článku 101 SFEU nebo článku 102 SFEU představuje porušení některého z ustanovení kapitoly osm oddílů C a D dohody CETA.
- 185 V tomto ohledu je třeba mít za to, že vzhledem k ustanovením těchto oddílů C a D je takový nález myslitelný pouze v případě, kdy by se ukázalo, že rozhodnutí o uložení pokuty trpí některou z vad uvedených v čl. 8.10 odst. 2 dohody CETA, nebo kdy by toto rozhodnutí zbavovalo investora základních atributů jeho investice, včetně práva užívat investici, požívat ji a zcizovat ji, ve smyslu přílohy 8-A bodu 1 písm. b) této dohody. Takový nález by naopak nebyl myslitelný, pokud Komise nebo orgán pro hospodářskou soutěž členského státu řádně uplatnil pravidla hospodářské soutěže, neboť strany dohody CETA výslovně v jejím článku 17.2 akceptovaly „význam volné a nenarušené hospodářské soutěže ve svých obchodních vztazích“ a uznaly, „že obchodní postupy porušující hospodářskou soutěž mohou narušit řádné fungování trhů a ohrozit přínosy liberalizace obchodu“.
- 186 Kdyby přitom byla unijnímu investorovi uložena Komisí nebo orgánem pro hospodářskou soutěž členského státu pokuta, která by trpěla takovou vadou nebo měla takový vyvlastňující účinek, měl by tento investor k dispozici nezbytné prostředky ke zrušení této pokuty. Z toho plyne, že sice nelze vyloučit možnost, že za výjimečných okolností bude mít takový nález Tribunálu CETA, jaký je popsán v žádosti o posudek, za následek smazání účinků pokuty uložené z důvodu porušení článku 101 SFEU nebo článku 102 SFEU, nevyvolá však nerovné zacházení v neprospěch unijního investora, jemuž by byla uložena pokuta trpící podobnou vadou.

3. Ke slučitelnosti s požadavkem efektivity

- 187 K otázce nastolené v žádosti o posudek, zda možnost Tribunálu CETA vydat nález s takovým účinkem, jaký je popsán v bodě 184 tohoto posudku, hrozí narušením efektivity unijního práva hospodářské soutěže, stačí konstatovat, že v oněch jediných případech uvedených v bodě 185 tohoto posudku, kdy je takový nález myslitelný, by smazání pokuty takové riziko nevyvolávalo. Jak bylo uvedeno v předchozím bodě tohoto posudku, unijní právo totiž samo umožňuje zrušení pokuty, trpí-li vadou odpovídající vadě, kterou by mohl konstatovat Tribunál CETA.
- 188 Vzhledem k tomu, že oddíl F kapitoly osm dohody CETA tedy nenarušuje plně uplatňování ustanovení Smlouvy o FEU, jež mají zaručit udržení nenarušené hospodářské soutěže na vnitřním trhu, je třeba v souladu s judikaturou připomenutou v bodě 178 tohoto posudku uzavřít, že neohrožuje požadavek efektivity unijního práva hospodářské soutěže.

C. Ke slučitelnosti zamýšleného mechanismu ŘSIS s právem na přístup k nezávislému soudu

1. Zásady

- 189 Belgické království v žádosti o posudek poukázalo na právo na prostředek nápravy před „nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem“, zakotvené v čl. 47 druhém pododstavci Listiny, a na „účinný přístup ke spravedlnosti“ stanovený ve třetím pododstavci téhož článku.
- 190 Z uvedeného článku 47, který je Unie povinna dodržovat na základě judikatury připomenuté v bodech 165 a 167 tohoto posudku, v tomto ohledu vyplývá, že při uzavření mezinárodní dohody, která upravuje zřízení takových orgánů majících převážně charakteristické rysy soudu a povolaných zejména k řešení sporů mezi soukromými investory a státy, jako je Tribunál CETA a Odvolací tribunál CETA, podléhá Unie – pokud jde o podmínky přístupu k těmto orgánům a o jejich nezávislost – ustanovením čl. 47 druhého a třetího pododstavce Listiny.
- 191 Unie tedy musí s ohledem na povahu a specifika takových orgánů a na mezinárodní kontext, v němž tyto orgány působí, dbát na to, aby kapitola osm oddíl F dohody CETA a jakýkoli jiný dokument, který určuje její působnost, zaručily, že po uzavření a provedení této dohody budou oba zřízené tribunály naplňovat znaky dostupného a nezávislého soudu.
- 192 Tento závěr nemůže být vyvrácen tím, že se záruky poskytované unijním právem nedotýkají třetího státu, se kterým Unie dohodu vyjednává. V daném případě sice Kanada není těmito zárukami vázána, avšak Unie jimi vázána je, a nemůže tedy – jak vyplývá z judikatury připomenuté v bodech 165 a 167 tohoto posudku – uzavřít dohodu, kterou se zřizují tribunály příslušné k vydávání nálezů závazných pro Unii a k řešení sporů předkládaných unijními subjekty, nejsou-li uvedené záruky poskytnuty.
- 193 Tento závěr nemůže být vyvrácen ani tím, že zvažovaný mechanismus ŘSIS je – jak bylo před Soudním dvorem argumentováno – „hybridní“ v tom smyslu, že vedle charakteristických rysů soudu vykazuje řadu prvků, jež zůstávají založeny na tradičních rozhodčích mechanismech v oblasti investic.
- 194 V posledně uvedeném ohledu je nutno poukázat na to, že pravidla obsažená v kapitole osm oddíl F dohody CETA o zahajování věcí před Tribunálem CETA se sice do značné míry inspiřují tradičními mechanismy ŘSIS, to však neplatí pro pravidla týkající se složení Tribunálu CETA a projednávání těchto věcí.
- 195 Konkrétně článek 8.27 dohody CETA, který upravuje zřízení stálého tribunálu o patnácti členech a v odstavci 7 stanoví, že „příslušnou věc projedná [tříčlenný senát jmenovaný na rotačním základě], [...] [čímž se] zajistí, aby složení senátů bylo náhodné a nepředvídatelné“, a čl. 8.28 odst. 5 této dohody, podle kterého se senát Odvolacího tribunálu CETA ustavený k projednání odvolání skládá ze tří náhodně jmenovaných členů, kontrastují s pravidly v oblasti rozhodčího řízení a konkretizují vůli stran, vyjádřenou v bodě 6 písm. f) společného nástroje k výkladu, že „[d]ohoda CETA se jednoznačně odklání od tradičního přístupu k řešení investičních sporů a zřizuje nezávislé, nestranné a stále tribunály pro investice, které vycházejí ze zásad [...] soudních systémů“.
- 196 „Významnou a radikální změnu v pravidlech a řešení sporů v oblasti investic“, kterou strany konstatovaly formou závěru v bodě 6 písm. i) společného nástroje k výkladu, dokládá rovněž – podle bodu 6 písm. g) společného nástroje k výkladu – skutečnost, že dohoda CETA upravuje odvolací mechanismus zejména v zájmu zajištění „soudržnosti rozhodnutí tribunálu v prvním stupni“.
- 197 Aniž je tedy nutné znát odpověď na otázku, zda budou strany tyto tribunály formálně kvalifikovat jako „soudní orgány“ či zda jejich členové – jak napovídá prohlášení č. 36 – ponesou titul „soudce“, z předchozích skutečností vyplývá, že uvedené tribunály budou vykonávat hlavně soudní funkce.

Budou stálé a jejich zákonným základem budou schvalovací akty dohody CETA přijaté stranami. Budou aplikovat právní normy v kontradiktorním řízení, budou muset vykonávat své funkce zcela samostatně a budou vydávat konečná a závazná rozhodnutí.

- 198 Pokud jde o obligatornost jurisdikce těchto tribunálů, je třeba uvést, že tato jurisdikce bude obligatorní nejen pro žalovaného, který ji bude muset akceptovat podle článku 8.25 dohody CETA, ale také pro žalujícího investora, má-li v úmyslu přímo se dovolávat ustanovení dohody CETA. Vzhledem k tomu, že článek 30.6 dohody CETA připravuje investory o možnost přímo se dovolávat dohody CETA před interními soudy stran, musí být totiž každá žaloba založená přímo na ustanoveních této dohody podána k Tribunálu CETA. Následně musí být každé odvolání proti rozhodnutí Tribunálu CETA podáno k Odvolacímu tribunálu CETA.
- 199 Pokud jde o míru dostupnosti a nezávislosti, kterou musí tyto tribunály splňovat, aby bylo možné kapitolu osm oddíl F dohody CETA považovat za slučitelnou s článkem 47 Listiny, je třeba uvést, že když byla do dohody CETA vložena ustanovení o nediskriminačním zacházení a o ochraně investic a k zajištění dodržování těchto ustanovení byly zřízeny tribunály stojící vně soudních systémů stran, bylo tak učiněno s cílem dodat podnikům a fyzickým osobám té které strany plnou důvěru v to, že se jim v případě jejich investic na území druhé strany dostane rovného zacházení v porovnání s podniky a fyzickými osobami z této druhé strany a že jim bude zajištěna bezpečnost jejich investic na území druhé strany.
- 200 Tím, že kapitola osm oddíl F dohody CETA upravuje zřízení takového mechanismu stojícího vně soudních systémů stran, má tedy za cíl zajistit – jak uvedly Rada a Komise – aby zahraniční investoři tuto důvěru vložili i v orgán příslušný konstatovat porušení oddílů C a D této kapitoly ze strany hostitelského státu investice. Ukazuje se tedy, že nezávislost zamýšlených tribunálů na hostitelském státu a přístup zahraničních investorů k těmto tribunálům jsou neoddelitelně spjaty s cílem volného a spravedlivého obchodování, který je uveden v čl. 3 odst. 5 SEU a jež dohoda CETA sleduje.
- 201 Záruka dostupnosti znamená, že možnost každého investora uvedeného v článku 8.1 dohody CETA předložit spor Tribunálu CETA, aby konstatoval porušení uvedeného oddílu C nebo D, kterážto možnost je upravena v článku 8.18 této dohody, může být předmětem pouze přiměřených omezení – včetně omezení týkajících se úhrady nákladů řízení – která sledují legitimní cíl a nenarušují samotnou podstatu práva na přístup k takovému tribunálu (rozsudek ze dne 30. června 2016, Toma a Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, C-205/15, EU:C:2016:499, bod 44 a citovaná judikatura).
- 202 Požadavek nezávislosti je neodmyslitelně spjat s posláním rozhodovat a má dva aspekty. První, vnější aspekt předpokládá, že dotyčný orgán vykonává své funkce zcela samostatně, není hierarchicky na nikoho vázán ani není nikomu podřízen a od nikoho nepřijímá příkazy či pokyny jakéhokoliv původu, čímž je chráněn před vnějšími zásahy nebo tlaky, které by mohly narušit nezávislost rozhodování jeho členů a ovlivnit jejich rozhodnutí. Tato nezbytná svoboda ve vztahu k takovým vnějším skutečnostem vyžaduje určité záruky, které jsou způsobilé před nimi ochránit osoby, jejichž úkolem je rozhodovat, jako je neodvolatelnost. Skutečnost, že tyto osoby pobírají platové ohodnocení úměrné významu funkcí, které vykonávají, představuje rovněž významnou záruku nezávislosti soudců [rozsudek ze dne 25. července 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, body 63 a 64 a citovaná judikatura].
- 203 Druhý, vnitřní aspekt souvisí s pojmem „nestrannost“ a týká se rovného odstupu ve vztahu ke stranám sporu a jejich příslušným zájmům s ohledem na předmět sporu. Tento aspekt vyžaduje dodržování objektivitu a neexistenci jakéhokoliv zájmu na výsledku sporu mimo striktní použití právního předpisu [rozsudek ze dne 25. července 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 65 a citovaná judikatura].

204 Tyto záruky nezávislosti a nestrannosti vyžadují existenci pravidel, zejména pokud jde o složení orgánu, jmenování, funkční období, jakož i důvody pro zdržení se hlasování, vyloučení pro podjatost a odvolání jeho členů, která umožní rozptýlit jakékoli legitimní pochybnosti jednotlivců, pokud jde o neovlivnitelnost uvedeného orgánu ve vztahu k vnějším skutečnostem a jeho neutralitu ve vztahu k zájmům vzájemně se střetávajícím ve věci [rozsudek ze dne 25. července 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 66].

2. Ke slučitelnosti s požadavkem dostupnosti

205 Z článků 8.1 a 8.18 dohody CETA vyplývá, že smyslem této dohody je zpřístupnit Tribunál CETA každému kanadskému podniku a každé kanadské fyzické osobě investujícím v Unii i každému podniku a každé fyzické osobě z členského státu Unie investujícím v Kanadě.

206 Kapitola osm oddíl F dohody CETA v tomto ohledu vyjadřuje cíl stran upravit mechanismus ŘSIS tak, aby investoři s omezenými prostředky pro vedení nákladných řízení, jako jsou fyzické osoby a malé a střední podniky, měli podobně jako podniky disponující většími zdroji účinný přístup k zamýšleným tribunálům.

207 Strany tudíž v čl. 8.39 odst. 6 této dohody stanoví, že Smíšenému výboru CETA přísluší „zváž[it] zavedení doplňkových pravidel zaměřených na snížení finanční zátěže žalujících stran, které jsou fyzickými osobami nebo malými a středními podniky“.

208 „Finanční zátěž“, na jejíž snížení se takto cílí, zahrnuje zejména náklady řízení a ostatní náklady uvedené v čl. 8.39 odst. 5 této dohody.

209 V případě ostatních nákladů se jedná o náklady na právní zastoupení a pomoc vynaložené jak žalujícím investorem, tak žalovanou stranou. Z tohoto čl. 8.39 odst. 5 vyplývá, že v případě zamítnutí žaloby investorovi hrozí, že tyto náklady ponese v plném rozsahu.

210 Tato finanční zátěž dále spočívá v hrazení nákladů řízení. Z článku 8.39 odst. 5 dohody CETA ve spojení s jejím čl. 8.27 odst. 14 v tomto ohledu vyplývá, že tyto náklady řízení zahrnují zejména poplatky a výdaje členů Tribunálu určených k projednání sporu. Žalujícímu investorovi hrozí, že v případě zamítnutí jeho žaloby ponese tyto poplatky a výdaje v plném rozsahu.

211 Finanční riziko, které fyzická osoba nebo malý či střední podnik podstupuje zahájením řízení před Tribunálem CETA, tak pro ně může nabýt takových rozměrů, že takového investora od zahájení řízení odradí.

212 Tuto nedostatečnou dostupnost Tribunálu CETA, s níž se mohou potýkat mnozí investoři, nelze vyvrátit tím, že podle čl. 8.27 odst. 9 dohody CETA existuje možnost dát spor k projednání jedinému členovi Tribunálu CETA. Tohoto částečného snížení finanční zátěže totiž bude podle tohoto ustanovení dosaženo pouze tehdy, bude-li s tím žalovaný souhlasit.

213 Ukazuje se tedy, že vzhledem k neexistenci režimu, který by zajistil finanční dostupnost Tribunálu a Odvolacího tribunálu CETA fyzickým osobám a malým a středním podnikům, hrozí, že mechanismus ŘSIS bude v praxi dostupný pouze investorům, kteří disponují velkými finančními zdroji. Taková situace by vedla k nesouladu jak ve vztahu k osobní působnosti kapitoly osm oddílu F dohody CETA, jež zahrnuje všechny podniky a fyzické osoby té které strany, které investují na území druhé strany, tak ve vztahu k cíli spočívajícím ve volném a spravedlivém obchodování, který je stanoven v čl. 3 odst. 5 SEU a jehož má dohoda CETA dosáhnout zejména prostřednictvím možnosti zahraničních investorů podat žalobu k tribunálům stojícím vně soudního systému hostitelského státu.

- 214 Pro posouzení slučitelnosti kapitoly osm oddílu F dohody CETA s článkem 47 Listiny je proto třeba zkoumat, zda ustanovení, která jsou obsažena v oddíle F a v dokumentech určujících jeho působnost a která se týkají zlepšování finanční dostupnosti zamýšlených tribunálů pro fyzické osoby a malé a střední podniky, vyjadřují závazky, podle nichž bude po zřízení těchto tribunálů zaveden režim zajišťující úroveň dostupnosti požadovanou v článku 47 Listiny.
- 215 Takové závazky nejsou obsaženy ani v čl. 8.27 odst. 15 dohody CETA, podle kterého Smíšený výbor CETA „může“ svým rozhodnutím změnit honorář a jiné poplatky a výdaje na pravidelnou mzdu, ani v čl. 8.39 odst. 6 této dohody, který stanoví, že Smíšený výbor CETA „zváží“ zavedení doplňkových pravidel zaměřených na snížení finanční zátěže fyzických osob nebo malých a středních podniků.
- 216 Ani ostatní ustanovení kapitoly osm oddílu F dohody CETA neobsahují právní závazky ohledně finanční dostupnosti zamýšlených tribunálů pro malé či střední investory.
- 217 Naproti tomu v prohlášení č. 36 se uvádí, že „[p]řístup k tomuto novému soudu pro nejzranitelnější uživatele, tedy pro malé a střední podniky a jednotlivce, bude zdokonalen a usnadněn“, a za tím účelem se stanoví, že „bude přijetí doplňkových pravidel [...], které je stanoveno čl. 8.39 odst. 6 dohody CETA, urychleno tak, aby tato doplňková pravidla mohla být Smíšeným výborem CETA přijata co nejdříve“, a že „[b]ez ohledu na výsledek jednání ve Smíšeném výboru CETA navrhne Komise vhodná opatření pro účely veřejného (spolu-)financování žalob ze strany malých a středních podniků podaných k tomuto soudu“.
- 218 Je nutno konstatovat, že tímto prohlášením se Komise a Rada zavazují k urychlenému a odpovídajícímu provedení čl. 8.39 odst. 6 dohody CETA a k zajištění dostupnosti zamýšlených tribunálů pro malé a střední podniky, a to i v případě, že by snahy na půdě Smíšeného výboru CETA ztroskotaly.
- 219 V rámci tohoto řízení o posudku tento závazek postačuje pro vyslovení závěru, že dohoda CETA, coby „zamýšlená dohoda“ ve smyslu čl. 218 odst. 11 SFEU, je slučitelná s požadavkem dostupnosti těchto tribunálů.
- 220 Podle vysvětlující věty uvedené před prohlášeními, mezi něž patří i prohlášení č. 36, jsou totiž tato prohlášení „nedílnou součástí kontextu, v němž Rada přijímá rozhodnutí o schválení podpisu dohody CETA jménem Unie. Budou při této příležitosti vložena do zápisu z jednání Rady“.
- 221 Shora uvedený závazek Unie k zaručení skutečného přístupu k zamýšleným tribunálům pro všechny unijní investory, kterých se dohoda CETA týká, je tedy podmínkou pro schválení této dohody Uní. V tomto ohledu je třeba poukázat na to, že podle prohlášení č. 36 tento závazek patří mezi „zásady“, na jejichž základě se „Komise [...] zavazuje, že bude bezodkladně pokračovat v revizi mechanismu řešení sporů [...], v dostatečném předstihu na to, aby ji členské státy mohly zohlednit ve svých procesech ratifikace“. S ohledem na předcházející pododstavec téhož prohlášení, v němž Rada a Komise potvrzují, že ke vstupu v platnost ustanovení kapitoly osm oddílu F dohody CETA nedojde před ratifikací dohody CETA všemi členskými státy, je třeba konstatovat, že Rada počítá s uzavřením dohody CETA za předpokladu, že bude zajištěna finanční dostupnost Tribunálu a Odvolacího tribunálu CETA všem unijním investorům.
- 222 Vzhledem k této vazbě, kterou Unie vyjádřila mezi finanční dostupností těchto tribunálů a uzavřením dohody CETA, je třeba mít za to, že zamýšlená dohoda z tohoto pohledu není neslučitelná s článkem 47 Listiny.

3. Ke slučitelnosti s požadavkem nezávislosti

- 223 Pokud jde o vnější aspekt požadavku nezávislosti, který předpokládá, že dotyčné tribunály budou své funkce vykonávat zcela samostatně, je třeba nejprve konstatovat, že dohoda CETA v čl. 8.27 odst. 4 a 5 stanoví, že členové Tribunálu CETA budou jmenováni na pevně stanovené funkční období a musí mít odborné znalosti.
- 224 Dohoda CETA dále v čl. 8.27 odst. 12 až 15 zajišťuje, že tito členové obdrží odměnu v takové výši, která bude odpovídat rozsahu jejich funkcí.
- 225 Dohoda CETA konečně zaručuje neodvolatelnost těchto členů, neboť možnost jejich odvolání je v čl. 8.30 odst. 4 dohody CETA omezena na případ, kdy by jednání člena bylo v rozporu s povinnostmi stanovenými v odstavci 1 téhož článku, zejména se zákazem jednat podle cizích pokynů nebo být v postavení střetu zájmů.
- 226 Článek 8.28 dohody CETA rozšiřuje použitelnost čl. 8.27 odst. 4 a článku 8.30 této dohody i na členy Odvolacího tribunálu. Ostatní shora uvedené složky nezávislosti sice nejsou v tomto článku 8.28 uvedeny stejně přesným způsobem, avšak z použití výrazu „tribunály“ v bodě 6 písm. f) společného nástroje k výkladu vyplývá, že strany stanoví pro Odvolací tribunál stejné standardy nezávislosti jako pro Tribunál. Toto konstatování potvrzuje srovnávací tabulka mezi společným nástrojem k výkladu a zněním dohody CETA, která je přiložena ke společnému nástroji k výkladu a v níž je článek 8.28 dohody CETA uveden mezi ustanoveními odpovídajícími bodu 6 písm. f) společného nástroje k výkladu.
- 227 K otázce, kterou si Belgické království a některé vlády, jež předložily vyjádření, kladou v souvislosti s tím, zda je s vnějším aspektem požadavku nezávislosti slučitelná pravomoc, kterou Smíšenému výboru CETA svěřuje čl. 8.27 odst. 2 a 3 a čl. 8.28 odst. 3 a 7 dohody CETA, tj. jmenovat členy Tribunálu a Odvolacího tribunálu a stanovit nebo změnit počet členů, z nichž jsou tyto tribunály složeny, o násobky tří, je třeba vzít v úvahu skutečnost, že totožnost jmenovaných členů nemůže být v textu dohody CETA předem definována a že totéž platí pro zvýšení či snížení počtu členů, k němuž by mohlo v budoucnu dojít. Záruky připomenuté v bodě 202 tohoto posudku nemohou být v žádném případě chápány tak, že brání tomu, aby byl nesoudní orgán, jako je Smíšený výbor CETA, nadán pravomocí jmenovat uvedené členy za striktního dodržení pravidel stanovených v čl. 8.27 odst. 4 a 5 dohody CETA a změnit jejich počet o násobky tří. Tyto záruky nebrání ani tomu, aby byl takový orgán v souladu s čl. 8.30 odst. 4 dohody CETA nadán pravomocí tyto členy odvolávat.
- 228 Z článků 26.1 a 26.3 dohody CETA mimoto vyplývá, že Smíšený výbor CETA bude složen ze zástupců obou stran a bude přijímat rozhodnutí po vzájemné dohodě. Na základě těchto skutečností se lze domnívat – jak uvedl generální advokát v bodě 267 svého stanoviska – že se ani jmenování, ani případné odvolání člena Tribunálu nebo Odvolacího tribunálu nebude řídit jinými podmínkami, než jsou podmínky stanovené zejména v čl. 8.27 odst. 4 a v čl. 8.30 odst. 1 dohody CETA.
- 229 Z téhož důvodu je třeba mít za to, že strany mohly, aniž tím porušily požadavek nezávislosti, stanovit v čl. 8.27 odst. 12 dohody CETA, že výše měsíčního honoráře, který má zajistit dostupnost členů uvedených tribunálů, bude stanovena Smíšeným výborem CETA, a v odstavci 15 téhož článku, že tento orgán bude moci rozhodnout o změně tohoto honoráře spolu s poplatky a výdaji na pravidelnou mzdu a o pravidlech, která se na ni uplatní.
- 230 Možnost, že Smíšený výbor CETA tuto pravomoc v oblasti odměn nevykoná hned, neznamená, že by odměna těchto členů mohla být zpočátku nahodilá. Podle čl. 8.27 odst. 14 dohody CETA totiž budou poplatky a výdaje členů zamýšlených tribunálů určeny podle pravidla 14 odst. 1 finančních a správních pravidel Úmluvy ICSID, ve kterém se odkazuje na tarifní stupnici pravidelně stanovovanou generálním tajemníkem ICSID.

- 231 Jak uvedl generální advokát v bodech 260 a 261 svého stanoviska, dynamický charakter těchto ustanovení týkajících se odměny členů Tribunálu a Odvolacího tribunálu CETA nelze chápat jako hrozbu pro nezávislost těchto tribunálů, nýbrž naopak umožňuje postupné zřízení soudu složeného z členů zaměstnaných na plný úvazek.
- 232 Ani čl. 8.31 odst. 3 dohody CETA, podle kterého též může Smíšený výbor CETA přijmout výklad dohody, který bude pro Tribunál CETA závazný, a čl. 8.10 odst. 3 této dohody, který musí být vykládán ve spojení s uvedeným čl. 8.31 odst. 3, nenarušují schopnost Tribunálu CETA – či Odvolacího tribunálu CETA – vykonávat své funkce zcela samostatně.
- 233 V mezinárodním právu totiž není zakázáno ani není neobvyklé upravit možnost stran mezinárodní dohody, aby podle toho, jak se bude vyvíjet jejich společná vůle, pokud jde o působnost této dohody, zpřesňovaly její výklad. Taková upřesnění mohou učinit samotné strany, nebo orgán, který strany zřídí a kterému svěří rozhodovací pravomoc, jíž budou vázány.
- 234 V daném případě je třeba konstatovat, že Smíšený výbor CETA je podle čl. 26.1 odst. 1 dohody CETA orgánem složeným ze zástupců obou stran, který zastupuje strany a který je podle čl. 26.1 odst. 4 písm. e) a článku 26.3 dohody CETA oprávněn přijímat po vzájemné dohodě závazná rozhodnutí, jako jsou v souladu s čl. 26.1 odst. 5 písm. e) a s čl. 8.31 odst. 3 dohody CETA rozhodnutí o výkladu této dohody, která jsou pro strany a pro tribunály zřízené dohodou CETA závazná, aniž by tím byly porušeny požadavky článku 47 Listiny a zejména požadavek nezávislosti. Tyto výkladové akty mají právní účinky, jež vyplývají z čl. 31 odst. 3 Vídeňské úmluvy, podle něhož bude pro účely výkladu smlouvy brán zřetel na „na každou pozdější dohodu, týkající se výkladu smlouvy nebo provádění jejich ustanovení, k níž došlo mezi stranami“.
- 235 Je třeba rovněž uvést, že se účast Unie v postupu, jímž tento výbor stanovuje takový závazný výklad, řídí článkem 218 odst. 9 SFEU. Její souhlas s jakýmkoli rozhodnutím ve smyslu čl. 8.31 odst. 3 dohody CETA tedy bude muset být v souladu s primárním unijním právem, zejména s jeho zásadami připomenutými či upřesněnými v tomto posudku.
- 236 Dále je z hlediska požadavku nezávislosti Tribunálu CETA a Odvolacího tribunálu CETA nezbytné, aby výklad stanovený Smíšeným výborem CETA neměl dopad na projednání sporů, které byly vyřešeny nebo předloženy před podáním tohoto výkladu. V opačném případě by totiž Smíšený výbor CETA mohl vykonávat vliv na projednávání konkrétních sporů, a podílet se tak na mechanismu ŘSIS.
- 237 I když tato záruka neexistence zpětného účinku a neexistence okamžitého účinku na probíhající věci není v čl. 8.31 odst. 3 dohody CETA výslovně upravena, je třeba i zde poukázat na to, že souhlas Unie s jakýmkoli rozhodnutím ve smyslu čl. 8.31 odst. 3 dohody CETA bude muset být v souladu s primárním unijním právem, a zejména s právem na účinnou právní ochranu zakotveným v článku 47 Listiny. Článek 8.31 odst. 3 dohody CETA tak nelze z hlediska uvedeného článku 47 vykládat v tom smyslu, že Unii umožňuje dávat souhlas k výkladovým rozhodnutím Smíšeného výboru CETA, která by měla účinky na řešení rozhodnutých nebo projednávaných sporů.
- 238 Pokud jde o vnitřní aspekt požadavku nezávislosti, který souvisí zejména s nestranností a týká se rovného odstupu ve vztahu ke stranám sporu a neexistence osobního zájmu členů na výsledku tohoto sporu, je třeba zaprvé uvést, že rovný odstup je zaručen nejen v čl. 8.27 odst. 6 a 7 dohody CETA, podle kterého jsou věci projednávány senátem, jehož složení je náhodné, a tudíž pro strany nepředvídatelné, a který se skládá ze tří členů, z nichž jeden je státním příslušníkem některého členského státu Unie, jeden je státním příslušníkem Kanady a jeden je státním příslušníkem třetího státu, ale také odkazem v čl. 8.30 odst. 1 dohody CETA na směrnice IBA, z nichž v souladu s obecnou zásadou zakotvenou v jejich bodě 1 vyplývá, že členové Tribunálu CETA musí být ve vztahu ke stranám nestranní a nezávislí jak v okamžiku podání žaloby, tak v průběhu celého řízení, dokud nebude ukončeno.

- 239 Z tohoto důvodu je rovněž třeba vzít v úvahu, že vnitřní aspekt nezávislosti není zpochybněn skutečností, na niž Belgické království upozornilo v žádosti o posudek, a sice že odměna členů Tribunálu bude alespoň v první fázi tvořena nejen měsíčním honorářem, ale také poplatky vypočtenými v závislosti na dnech práce věnovaných sporu. Každé porušení požadavků stanovených ve směrnicích IBA, včetně obecné zásady zakotvené v jejich bodě 1 a připomenuté v předchozím bodě tohoto posudku, může totiž vést k odvolání dotyčného člena nebo členů v souladu s čl. 8.30 odst. 4 dohody CETA.
- 240 V článku 8.30 odst. 1 této dohody je mimoto stanoveno, že členové „nesmí mít vztah k žádné vládě“. Je-li v poznámce pod čarou k tomuto ustanovení upřesněno, že „skutečnost, že určitá osoba pobírá odměnu od vlády, sama o sobě neznamená, že tato osoba není způsobilá stát se členem tribunálu“, je třeba mít za to, že toto upřesnění souvisí – jak uvedla Komise během ústní části řízení před Soudním dvorem – s tím, že členové zamýšlených soudů v první fázi nepochybně nebudou zaměstnání na plný úvazek a bude se moci jednat mimo jiné o takové členy, jako jsou profesori práv, kterým vyplácí odměnu určitý stát, aniž jsou přímo či nepřímo zapojeni do určování jeho vládní politiky.
- 241 Ke skutečnosti, že čl. 8.30 odst. 1 dohody CETA ve třetí větě stanoví, že členové Tribunálu CETA, „pokud jde o záležitosti týkající se sporu, nejednají podle pokynů žádné organizace nebo vlády“, je třeba uvést, že tato věta musí být chápána ve světle požadavku nezávislosti uvedeného v první větě téhož odstavce, což znamená, že tito členové nemohou – mimo případ vymezený v bodech 232 až 237 tohoto posudku – přijímat cizí pokyny při výkonu svých funkcí, ať už se jedná o konkrétní spor, či nikoli.
- 242 Co se zadruhé týče neexistence osobního zájmu členů na výsledku sporu, článek 8.30 dohody CETA obsahuje obecný zákaz přímého či nepřímého střetu zájmů zahrnující – prostřednictvím odkazu na směrnice IBA – též pravidla etiky v oblasti externích činností.
- 243 Tento článek 8.30 připomíná pravomoc Výboru pro služby a investice uvedeného v článku 8.44 této dohody přijímat v daném ohledu „doplňková pravidla“, přičemž použití výrazu „doplňková“ zaručuje, že tento výbor není nadán pravomocí zúžit rozsah zákazu střetu zájmů již obsaženého v uvedené dohodě a bude se muset omezit na to, aby při zachování vysokého standardu nezávislosti vyplývajícího z tohoto zákazu pouze přizpůsobil pravidla uvedená ve směrnicích IBA reálným podmínkám investičního tribunálu vykazujícího převážně soudní rysy.
- 244 S ohledem na všechny tyto skutečnosti je třeba uzavřít, že zamýšlená dohoda je s požadavkem nezávislosti slučitelná.

VI. Odpověď na žádost o posudek

- 245 Ze všech předcházejících úvah vyplývá, že oddíl F kapitoly osm dohody CETA je slučitelný s primárním unijním právem.

V důsledku toho Soudní dvůr (plénium) vydává následující posudek:

Oddíl F kapitoly osm Komplexní hospodářské a obchodní dohody mezi Kanadou na jedné straně a Evropskou unií a jejími členskými státy na straně druhé, podepsané v Bruselu dne 30. října 2016, je slučitelný s primárním právem Evropské unie.

Lenaerts	Silva de Lapuerta	Bonichot
Arabadžev	Prechal	Vilaras
Regan	von Danwitz	Toader
Biltgen	Jürimäe	Lycourgos
Rosas	Juhász	Ilešič
Malenovský	Levits	Bay Larsen
Safjan	Šváby	Fernlund
Vajda		Rodin

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 30. dubna 2019.

Vedoucí soudní kanceláře	Předseda
A. Calot Escobar	K. Lenaerts